

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De mijnramp van Marcinelle en de wet op de Arbeidsongevallen

Op 8 augustus 1961 werd in het land de vijfde verjaardag herdacht van de verschrikkelijke mijnramp van Marcinelle.

Het was inderdaad op 8 augustus 1956 dat in de kolenmijn van de Bois du Cazier de hel losbrak waarbij niet minder dan 261 arbeiders in de vreselijkste omstandigheden het leven verloren, waaronder 258 personeelsleden van de kolenmijn zelf en 3 arbeiders van andere maatschappijen die tijdelijk in deze mijn werkzaam waren.

Voor degenen die er niet bij betrokken waren zijn de herinneringen aan de ramp in de maalstroom van dit rusteloos bestaan reeds vervaagd. Voor anderen is het echter nog steeds harde werkelijkheid : voor de honderden die er hun vader of echtgenoot, hun zoon of broer verloren hebben en bij wie op de verjaardag van 8 augustus de oude wonden weer werden opengereten.

Ten overstaan van deze onbeschrijflijke catastroof — de grootste in de geschiedenis der Belgische kolenmijnen — kon het niet anders of de publieke opinie eiste een streng onderzoek naar de verantwoordelijkheden.

Op 25 augustus 1956 werd bij koninklijk besluit een onderzoekscommissie ingesteld in volgende termen (1).

« Overwegende dat de oorzaken van de ramp van 8 augustus 1956 in de kolenmijn Bois du Cazier volledig in het licht dienen gesteld;

» Overwegende, gezien de omvang van de ramp, dat » onverminderd de thans aan de gang zijnde gerechtelijke en administratieve onderzoeken, een onderzoekscommissie dient ingesteld, die, onder meer, vertegenwoordigers der bevoegde internationale organismen » en der vakverenigingen van werknemers en werkgevers bevat. »

Deze commissie legde op 28 juni 1957 een uitgebreid verslag neer.

Ondertussen volgden echter de gerechtelijke instanties hun eigen weg. Het parket van de rechtbank van Charleroi stelde een uitgebreid onderzoek in met expertisen, verhoor van getuigen, plaatsbezoeken, confrontaties enz.

Uiteindelijk werden dan een aantal personen in beschuldiging gesteld met als hoofdbetichting: onvrijwillige slagen en verwondingen die de dood tengevolge hadden

aan verschillende personen (art. 418-420 S.W.B.). Tussen de in de beschuldiging gestelde personen bevonden zich ingenieurs en arbeiders van de kolenmijn van de Bois du Cazier, een afgevaardigde van een andere maatschappij die zekere functies uitoefende in deze mijn en een afgevaardigde van het mijnwezen.

De zaak kreeg haar beslag voor de Correctionele Rechtbank te Charleroi en na een lang onderzoek, de pleidooien van de verschillende burgerlijke partijen en het rekwisitorium van de procureur des Konings en de pleidooien van de verdediging, werden door een zeer uitgebreid gemotiveerd vonnis van 10 oktober 1959 tenslotte alle betrokkenen vrijgesproken en de rechtbank verklaarde zich onbevoegd om kennis te nemen van de eis der burgerlijke partijen.

Het Openbaar Ministerie en verschillende burgerlijke partijen tekenden begripelijkwijze beroep aan tegen dit vonnis en opnieuw werd de zaak in het lang en het breed behandeld voor het Hof van Beroep te Brussel.

Het hof oordeelde dat de feiten ten opzichte van één betichte, de chef der ondergrondse werken (Calicis Adolphe) bewezen waren en veroordeelde hem op 28 januari 1961 tot een gevangenisstraf van 6 maanden en een boete van 100 frank × 20. De S.A. des Charbonnages du Bois du Cazier werd als werkgever hoofdelijk veroordeeld tot de kosten van de publieke verdediging. Wat de eis der burgerlijke partijen betrof: een gedeelte werd niet-ontvankelijk verklaard, een ander gedeelte was ontvankelijk en ook deels gegrond.

Het loont wellicht de moeite dit belangrijk arrest even te onderzoeken in het licht van de wet op de arbeidsongevallen.

* * *

Het is haast overbodig erop te wijzen dat voor de slachtoffers van Marcinelle de mijnramp als een arbeidsongeval werd beschouwd en behandeld. Het is duidelijk dat de brand moet beschouwd worden als « un événement soudain, anormal, qui suppose l'action subite d'une force extérieure ». En deze plotselinge en abnormale gebeurtenis heeft bij de vele slachtoffers « een letsel, een lichamelijke of geestesstoornis of een

ziekte veroorzaakt waaruit een ongeschiktheid tot werken is ontstaan » (2).

Al deze slachtoffers en hun familieleden werden dan ook vergoed overeenkomstig de wet op de arbeidsongevallen.

Vanwaar dan de aanstelling van de tientallen burgerlijke partijen?

We komen hier in het toepassingsgebied van een der meest gecommmentarieerde en bekritiseerde wetteksten uit onze sociale wetgeving, nl. art. 19 van de samengeschakelde wetten op de arbeidsongevallen. Eerlang zal trouwens een uitgebreide studie hierover van onze hand in boekvorm uitgegeven worden.

Het is juist op dit vlak dat het arrest van het Hof van Beroep te Brussel enkele interessante toepassingen maakt, die wij even willen overschouwen.

Artikel 19 zegt in de eerste alinea's:

« Er wordt hoegenaamd niet afgeweken van de algemene regelen betreffende de burgerlijke aansprakelijkheid, wanneer het ongeval opzettelijk is teweeggebracht door het hoofd der onderneming.

» Met uitzondering van dit geval, geeft de schade, voortspruitende uit arbeidsongevallen, ten laste van het hoofd der onderneming en ten voordele van de getroffen of zijn rechtverkrijgenden, enkel en alleen recht op de bij deze wet vastgestelde vergoedingen.

» Onverminderd de rechtsvoordeering voortvloeiende uit deze wet, behouden de getroffen en de rechtverkrijgenden het recht om tegen de personen verantwoordelijk voor het ongeval, buiten het bedrijfs- hoofd of zijn werklieden en gelastigden, vergoeding voor de veroorzaakte schade te eisen, overeenkomstig de regels van het gemeen recht. »

Twee grote principes liggen in deze tekst besloten:

1) artikel 19 vestigt hetgeen wij met Prof. Simone David zouden kunnen noemen, de burgerlijke immuniteit van het bedrijfshoofd, de werkmakkers en de aangestelden, met als enige uitzondering hierop de opzettelijk teweeggebrachte ongevallen (3).

2) hetzelfde artikel grijpt terug naar het gemeenrecht zodra de verantwoordelijkheid van een derde persoon in het gedrang komt.

Het is op basis van het eerste principe dat de meeste aanstellingen van de burgerlijke partijen door het arrest van 28 januari 1961 van het Hof van Beroep te Brussel niet-ontvankelijk werden verklaard: de slachtoffers van de mijnramp van Marcinelle die in dienst werkten van de S.A. des Charbonnages du Bois du Cazier konden tegenover hun patroon slechts één vordering instellen: deze gebaseerd op de wet van 1903 strekkende tot het bekomen van de forfaitaire vergoedingen. De wetgever erkent hierop slechts één uitzondering, nl. wanneer het arbeidsongeval opzettelijk is veroorzaakt. Deze tekst is duidelijk en vestigt een principe van openbare orde (4).

En toch stelden zich meer dan 180 personen en families burgerlijke partij. Hoe is dat te verklaren?

I. Schade aan goederen.

Vaststellende dat de betichtingen ten opzichte van één betichte bewezen waren, verklaarde het Hof van Beroep te Brussel een aantal burgerlijke partijen ontvankelijk, nl. in zoverre zij schadevergoeding vordenden voor schade aan goederen veroorzaakt.

Inderdaad, de burgerlijke immuniteit waarop bedrijfshoofd, werklieden en aangestelden zich ingevolge artikel 19 kunnen beroepen speelt slechts wat de schade betreft die werkelijk forfaitair vergoed wordt, nl. de schade die voortvloeit uit de aantasting van

de fysische integriteit van de werknemer. Deze immuniteit speelt niet voor schade die veroorzaakt wordt aan de goederen van de werknemers.

Dit werd, na een langdurige betwisting in de rechtspraak, definitief uitgemaakt door het arrest van het Hof van Cassatie van 9 april 1956 in volgende termen (5):

« Overwegende dat de wetten op de vergoeding van de schade voortspruitende uit de arbeidsongevallen van het gemeenrecht afwijken; dat zij derhalve beperkend dienen te worden uitgelegd;

» Overwegende dat in de artikelen 1 en 19 van die wetten door de woorden « ongevallen » en « arbeidsongevallen » bedoeld is, noch de ongevallen waar door slechts aan de goederen schade toegebracht werd, noch de arbeidsongevallen in zover daardoor aan de goederen van het slachtoffer schade toegebracht werd.

» Overwegende dat die wetten enkel het herstel behandelen en regelen van de schade voortspruitende uit de ongevallen « overkomen aan werklieden en de daarmede gelijkgestelde werkenden, d.w.z. uit gevolgen van een aantasting van hun persoon »;

» Overwegende, derhalve, dat artikel 19 van voormelde wetten er niet aan in de weg staat dat door het slachtoffer of zijn rechthebbenden, overeenkomstig het gemeenrecht, herstel van de schade aan de goederen gevorderd wordt. »

In deze zin lezen wij dan ook in het hier gecommmentarieerde arrest:

« Attendu que l'article 19 des lois coordonnées sur les accidents du travail ne fait pas obstacle à ce que la réparation des dommages aux biens de la victime soit réclamée au chef d'entreprise par la victime elle-même ou ses ayants-droit, conformément au droit commun » (6).

Het blijkt nochtans dat het arrest van het Hof van Beroep te Brussel op dit stuk niet volledig consequent is gebleven. Het Hof van Cassatie heeft althans het gecommmentarieerd arrest verbroken in dit opzicht en verzonden naar het Hof van Beroep te Luik. Wij kennen echter nog niet de motivering van het arrest van Cassatie.

II. Opzettelijk teweeggebrachte arbeidsongevallen.

Sommige burgerlijke partijen hebben de ontvankelijkheid van hun eis trachten te bewijzen door aan te voeren dat de catastrofes te wijten was aan zulke grove nalatigheden van de patroon of zijn aangestelden, dat het als een opzettelijk teweeggebracht ongeval zou moeten beschouwd worden.

Deze redenering kan echter niet gevolgd worden. De wet voorziet immers maar één uitzondering op de burgerlijke immuniteit van de patroon, zijn werklieden of gelastigden, nl. in zover het ongeval werkelijk opzettelijk is veroorzaakt.

Uit de voorbereidende werken blijkt duidelijk dat er veel voorstanders waren om de « zware fout » gelijk te stellen met de « intentionele fout » (7). Uiteindelijk heeft de wetgever zich aangesloten bij het Duits systeem en werd de terugkeer naar het gemeenrecht enkel toegelaten bij ongevallen die opzettelijk worden teweeggebracht.

Dit bewijst nog eens dat in ons rechtstelsel de termen « opzet » (dol) en « zware fout » (faute lourde) niet dezelfde inhoud hebben en ook niet op dezelfde lijn mogen gesteld worden. Bij arrest van het Hof van Cassatie van 25 september 1959 werd beslist dat iemand zich conventioneel van zijn verantwoordelijkheid voor

zware schuld kan ontlasten. Maar een overeenkomst afsluiten en terzelfdertijd stipuleren dat men niet verantwoordelijk is voor zijn opzettelijke fouten, zou tegen iedere sociale ordening indruiven (8).

Vermits de verschillende betrokkenen alleen maar vervolgd werden voor « onvrijwillige slagen en verwondingen » konden de familieleden der slachtoffers zich niet beroepen op artikel 19 al. 1 en werd op dat stuk hun eis niet-ontvankelijk verklaard.

Merken wij echter op dat de burgerlijke immuniteit waarop het bedrijfshoofd en zijn aangestelden, behoudens het geval van opzettelijk teweegebrachte ongevallen, zich kunnen beroepen, niet belet dat zij strafrechtelijk kunnen vervolgd worden.

Het proces van de mijnramp van Marcinelle is daar het beste bewijs van.

III. *Vordering tot morele schade.*

Verskillende burgerlijke partijen vorderden tegen de betichten en de burgerlijke verantwoordelijke personen een vergoeding voor de *morele* schade die zij geleden hadden. Ook op dit stuk was het Hof van Beroep te Brussel consequent met de wet en werd de aanstelling niet-ontvankelijk verklaard.

De immuniteit van het bedrijfshoofd, de werklieden en de aangestelden, voorzien in artikel 19 dekt immers ook de morele schade. Deze is inderdaad inherent met de menselijke persoon en wordt aldus geïntegreerd in de forfaitaire vergoedingen.

« Attendu », zegt het Hof van Beroep van Brussel, » que ces demandes ayant trait à l'indemnisation du » préjudice moral subi par des enfants à la suite du » décès de leur père, ne sont pas recevables, qu'en » effet, la mort de la victime ayant été causée par » un accident du travail, non intentionnellement provoqué, ces ayants-droit n'ont pas d'action contre le » chef d'entreprise ou ses préposés pour réclamer » pareil dommage (9).

IV. *Arbeidsongeval veroorzaakt door een derde.*

Het Hof van Beroep van Brussel was, zoals boven werd gezegd, van oordeel dat een bepaalde aangestelde van de S.A. Charbonnages du Bois du Cazier een zekere verantwoordelijkheid droeg en veroordeelde de chef der ondergrondse werken tot zekere straffen.

Het toeval wilde nu dat er op het ogenblik van de ramp enkele personen in de Bois du Cazier werkzaam waren die *niet* behoorden tot het personeel van deze mijn, maar die in dienst van een paar andere werkgevers bepaalde werken op de plaats van de ramp uitvoerden.

Drie van hen verloren het leven.

Voor deze slachtoffers werd het ongeval natuurlijk ook als arbeidsongeval beschouwd.

Maar, en dit is zeer belangrijk, de familieleden van deze slachtoffers beschouwden de aangestelden van de Bois du Cazier niet als werkmakkers maar als « derden ». Zij beriepen zich op art. 19 al. 3 om een vordering volgens gemeenrecht in te stellen tegen de betichten en hun burgerlijk verantwoordelijke personen.

Het is niet onze bedoeling al de moeilijke problemen die zich stellen in verband met de samenloop van een arbeidsongeval met een ongeval van gemeen recht te onderzoeken. Wij willen ons in deze commentaar beperken tot enkele essentiële opmerkingen.

A. *Wie is « derde ».*

Hoe konden de familieleden van de drie slachtoffers die in dienst van andere maatschappijen werkten, de betichten als « derden » beschouwen, hetgeen hun toeliet een vordering van gemeenrecht op basis van de artikelen 1382-1384 Burgerlijk Wetboek in te stellen ?

De wetgever heeft geen bepaling gegeven van hetgeen men dient te verstaan door « derde ». Dat zou trouwens zeer moeilijk, om niet te zeggen, onmogelijk zijn geweest (10).

Wij vinden in de wettekst zelf alleen een negatieve aanduiding : derde is wie niet bedrijfshoofd, of werkmakker of gelastigde is.

Het was aan de familieleden van de drie slachtoffers te bewijzen dat de betichten ten overstaan van hun overleden naastbestaande *niet* binnen één van deze drie categorieën viel.

Zij zijn erin geslaagd het bewijs te leveren dat de veroordeelde Calicis noch de S.A. des Charbonnages du Bois du Cazier, als bedrijfshoofd, werkmakker of gelastigde van de slachtoffers konden beschouwd worden en derhalve als « derde » moesten aanzien worden.

« Attendu », zegt het Hof van Beroep, « que le mari » de la partie civile était, au jour de l'accident, au » service de la S.A. des Ateliers de Fontaine-l'Évêque » pour compte de laquelle il effectuait une démonstration du matériel minier aux charbonnages du Bois » du Cazier; que la partie civile est donc recevable à » postuler à charge du prévenu Calicis et de la S.A. » Charbonnages du Bois du Cazier, la réparation du » préjudice matériel et du préjudice moral éprouvé » tant par elle-même que par sa fille mineure »

en verder nog :

« Attendu que Stroom Jan a laissé une veuve et » trois enfants mineurs, qu'il n'était pas au service du » prévenu Calicis ni de la S.A. des Charbonnages du » Bois du Cazier, que sa veuve est donc recevable à » réclamer tant du dommage matériel que du dommage moral qu'elle a éprouvé à la suite du décès » de son mari. »

Het Hof van Beroep is dus van oordeel dat de arbeiders die, in dienst van een bepaalde werkgever tijdelijk werkzaam zijn in een andere onderneming of afgestaan worden aan een andere werkgever, niettemin in dienst blijven van hun eigen patroon. De werkgever aan wie een arbeider tijdelijk wordt afgestaan en in wiens onderneming iemand toevallig werkt, blijft voor het slachtoffer van een ongeval een « derde ».

« De arbeiders en aangestelden van het ondernemingshoofd, schrijft Deleye, dat de afgestane arbeider tijdelijk onder zijn gezag heeft, kunnen dus wel door die arbeider worden aangesproken aangezien zij geen arbeider of geen aangestelde zijn van de werkgever van die arbeider » (11).

Het Hof van Cassatie heeft bij arrest van 16 februari 1953 (12) deze thesis definitief bevestigd. Men moet, aldus het Hof, uitgaan van de vraag met wie het slachtoffer in feite en in rechte een *arbeids-overeenkomst* heeft gesloten aangezien deze de grondslag is van de op het ondernemingshoofd rustende herstellingsplicht. Er ontstaat meestal geen nieuwe arbeidsovereenkomst tussen de afgestane arbeider en de werkgever aan wie hij wordt toevertrouwd of waar hij tijdelijk werkzaam is. Deze werkgever wordt dus niet « bedrijfshoofd » en zijn arbeiders zijn geen « werkmakkers of aangestelden ». Zij blijven « derden » en kunnen dus volgens gemeenrecht aangesproken worden. Dat betekent, dat de werkgever bij wie bedoelde arbeiders werkzaam zijn, zowel persoon-

lijk aansprakelijk is als voor de daden van zijn arbeiders en aangestelden (13).

Het is anderzijds duidelijk dat het ongeval voor deze drie slachtoffers een arbeidsongeval blijft.

In dezelfde orde van gedachten kan men zeggen, dat indien in het proces over de mijnramp van Marcinelle, de vertegenwoordiger van het mijnwezen die in betichting werd gesteld, zou veroordeeld zijn geweest, hij ten overstaan van al de slachtoffers als « derde » had moeten beschouwd worden. D.w.z. dat de aanstelling van meer dan 180 burgerlijke partijen tegenover hem ontvankelijk zou zijn geweest en hij op basis van art. 1382 B.W. de schade volgens gemeen recht had moeten vergoeden. Gelukkig voor deze ingenieur werd hij vrijgesproken.

B. *Geen cumul van vergoedingen, wel optie tussen rechtsvorderingen.*

1) Het Hof van Beroep van Brussel heeft ook een zeer juiste toepassing gemaakt van art. 19 al. 4, waar gezegd wordt :

« De schadevergoeding wordt niet gecumuleerd met de uit de wet voortvloeiende vergoedingen. »

In geen enkel geval zou een slachtoffer (of zijn rechthebbenden) van een arbeidsongeval dat terzelve tijd een ongeval van gemeen recht is, de forfaitaire vergoeding kunnen eisen van zijn eigen patroon (of de verzekeraar-wet), plus daarbij de vergoedingen volgens gemeen recht van de aansprakelijke derde. Het gemeld art. 19, al. 4, stelt een absoluut verbod van de cumul van deze twee soorten vergoedingen. Dit verbod is van openbare orde en de rechtsmachten zijn verplicht dit principe ambtshalve toe te passen (14).

Maar, en dit is zeer belangrijk, dit verbod slaat alleen op die vergoedingen die betrekking hebben op dezelfde schade : d.w.z. de schade voortvloeiende uit de aantasting van de fysische integriteit van de arbeiders.

M.a.w. : er bestaat alleen verbod van cumul voor de materiële schade voortvloeiende uit de aantasting van de economische waarde van het slachtoffer. Hieruit vloeit voort dat het slachtoffer van een arbeidsongeval, dat tevens een ongeval van gemeen recht is, wel de forfaitaire vergoedingen mag vorderen van zijn patroon, naast b.v. de morele schade van de derde.

« Attendu que », zegt het Hof van Cassatie, op 3 juli 1950 (15), « les indemnités forfaitaires établies » par la loi sur les accidents du travail n'ont pour seul » objet que la réparation du dommage matériel causé » par l'accident, alors que la victime, suivant le droit » commun peut réclamer et obtenir la réparation de » tout le dommage causé, c'est-à-dire tant le dommage » moral ue le dommage matériel; qu'il ne peut pour- » tant exister de cumul entre les indemnités accordées » par application du droit commun en raison du dom- » mage moral et les indemnités allouées en vertu de » la loi sur les accidents du travail. »

De rechten van het slachtoffer of van zijn rechtverkrijgenden bij samenloop van een arbeidsongeval met een ongeval van gemeen recht kunnen volgens Prof. Horion (16) aldus worden samengevat :

1) Het slachtoffer heeft recht op de totaliteit van de vergoedingen die de derde volgens gemeen recht verschuldigd is (art. 19, al. 3).

2) In geen enkel geval mag het slachtoffer minder ontvangen dan het bedrag der forfaitaire vergoedingen (art. 19, al. 7).

3) Het slachtoffer kan nooit meer ontvangen dan het hoogste van de twee bedragen (art. 19, al. 4 en 7 gecombineerd).

2) Tegenover het principe van het verbod van cu-

mul van de vergoedingen staat het principe van de cumul of beter de optie tussen de rechtsvorderingen. D.w.z. dat een slachtoffer van een arbeidsongeval dat tegelijkertijd een ongeval van gemeen recht is de keuze heeft tussen twee rechtsvorderingen, de ene strekkende tot het bekomen van de forfaitaire vergoedingen tegenover de patroon of de wetsverzekeraar en de andere met als voorwerp de vergoedingen van gemeen recht tegenover de verantwoordelijke derde (17).

Het slachtoffer kan de ene vordering vóór de andere instellen, of, volgens de Belgische rechtspraak ook tegelijkertijd. Er ontstaat maar onverenigbaarheid op het ogenblik dat er op één van beide vorderingen werkelijk iets betaald wordt. In de mate van de betaling speelt dan het verbod van de cumul van de vergoedingen.

In de mijnramp van Marcinelle hebben de families van de 3 slachtoffers die geen deel uitmaakten van het personeel van de Bois du Cazier, geopteerd voor de forfaitaire vergoedingen. Zij beschikten derhalve tegenover de aansprakelijk gestelde chef der ondergrondse werken en tegenover de maatschappij als burgerlijk verantwoordelijke persoon slechts over een aanvullende vordering n.l. voor dat gedeelte van de schade volgens gemeen recht dat niet vergoed werd door de forfaitaire vergoedingen.

Dat behelste vooral de morele schade. In één geval nochtans overtrof de materiële schade volgens gemeen recht het bedrag der forfaitaire vergoedingen in aanzienlijke mate (± 700.000 F). De verantwoordelijke chef van de ondergrondse werken en de maatschappij S.A. des Charbonnages du Bois du Cazier werden solidair veroordeeld om ook deze som te betalen.

C. *De subrogatoire vordering van de verzekeraar-wet.*

Een laatste beschouwing : de wetsverzekeraar van de patroon van één der arbeiders die toevallig afgestaan werd aan de Bois du Cazier stelde zich eveneens burgerlijke partij voor al de uitgaven die hij had moeten doen aan de familieleden van de betrokken arbeider.

Deze aanstelling werd ten overstaan van de veroordeelde chef en van de maatschappij ontvankelijk en integraal gegrond verklaard.

« Attendu que la partie civile « Caisse commune de » la fédération nationale belge du bâtiment et des » travaux publics » assurait contre les risques d'acci- » dents du travail l'entrepreneur Lebrun Frédéric qui » avait à son service, engagé dans les liens d'un con- » trat de travail, le sieur Stroom Jan, décédé lors de » l'accident du 8 août 1956; »

« Attendu que cette partie civile a réglé les débours » consecutifs à cet accident, qu'elle est recevable à pos- » tuler contre les tiers responsables, en vertu des » articles 9 et 19 des lois coordonnées sur les accidents » du travail, le remboursement des sommes par elle » décaissées. »

Het Hof van Beroep paste hier zeer juist het beginsel van de subrogatoire vordering toe. Sedert het arrest van Cassatie van 15 april 1940 (18) wordt in de Belgische rechtsleer en rechtspraak quasi-unaniem aanvaard dat de patroon, en door het stelsel van artikel 22 van de wet van 11 juni 1874, ook de verzekeraar-wet, door de werkelijke betaling van de forfaitaire vergoedingen een subrogatoire verhaal krijgt tegenover de aansprakelijke derde.

De enige voorwaarde is : er moet een werkelijke betaling zijn gebeurd.

Het vestigen van de voorlopige wiskundige reserve wordt niet beschouwd als een betaling. De vestiging

van de definitieve wiskundige reserve echter wel, zonder dat het belang heeft na te gaan in welke handen de vestiging van deze reserve geschiedt (art. 19, al. 9).

De voornaamste beperking van dit verhaalrecht is dat de verzekeraar-wet nooit meer kan vorderen van de aansprakelijke derde dan het slachtoffer zelf (of zijn rechthebbende) had kunnen doen voor materiële schade voortvloeiende uit de aantasting van de fysieke integriteit (19).

Het is van belang te onderstrepen dat de berekening van de forfaitaire vergoedingen en van de gemeenrechtelijke vergoedingen niet noodzakelijk op dezelfde wijze geschiedt. De wet op de arbeidsongevallen bepaalt onveranderlijk hoe de forfaitaire vergoedingen moeten berekend worden. In het gemeenrecht kunnen duizend en één factoren tussenkomen om de schadevergoeding vast te stellen.

* * *

De catastrofes van Marcinelle was vreselijk in haar ontstaan en is vreselijk in haar gevolgen. Behalve de voor miljoenen schade die werd aangericht, zijn 261 families hard getroffen door het verlies van een vader, echtgenoot, zoon of broer. Gelukkig nochtans kent België een soliede sociale wetgeving en op dit gebied is de wet op de arbeidsongevallen wel één der meest fundamentele sluitstukken.

Hoewel de wettekst hier en daar nog voor verbetering vatbaar is, werd het tweevoudig opzet toch bereikt :

1) de arbeiders, slachtoffers van een ongeval tijdens de uitvoering van hun werk (of op weg van en naar het werk) worden in ieder geval vergoed, wat ook de oorzaak of de aanleiding van het ongeval is geweest.

2) tussen patroons en werknemers stelt zich de «schuld»-vraag niet, tenzij in geval van opzettelijk teweegebracht ongeval.

Aldus worden zoveel mogelijk meestal pijnlijke processen vermeden tussen twee partijen die noodzakerwijze moeten samenwerken.

De gerechtelijke behandeling van de mijnramp heeft dat nog eens duidelijk bewezen.

Dr. jur. A. VANDEURZEN.

- (1) Belgisch Staatsblad van 26 augustus 1956.
- (2) Cass., 6 juli 1950, Pas., 1950, I, 382; Cass., 14 jan. 1955, Pas., 1955, I, 484; Cass., 23 dec. 1955, Pas., 1956, I, 413; Cass., 24 mei 1957, Pas., 1957, I, 1959; *De Leye O.* De Vergoeding van Arbeidsongevallen, blz. 21 en volg.
- (3) *David Simone*, Responsabilité civile et risque professionnel, Brussel, 1958.
- (4) Cass., 17 april 1958, Rev. Crit. Jurispr. belge, 1959, blz. 244.
- (5) Cass., 9 april 1956, R.W., 1956-57, kol. 1357.
- (6) *Buch H.*, Observations in R.G.A.R., 1956, nr. 5742 en 5839; *De Leye O.*, De toepassing van de burgerlijke aansprakelijkheid bij arbeidsongevallen, Rechtskundig tijdschrift 1957, blz. 405 en volg.; *De Leye O.*, De Vergoeding van Arbeidsongevallen, nr. 341; *David S.*, loco cit., nr. 191-192.
- (7) Wetsontwerp, Parlementaire Documenten, Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1897-1898, nr. 151, blz. 254; Parlementaire Annalen, Kamer, zitting 1902-1903, blz. 1601; Senaat, zitting 1903-1904, blz. 83 en blz. 124.
- (8) J.T., 1960, blz. 114 en volg. met interessante nota van J.J. Rutthier; Cass., 5 jan. 1961, R.W. 1960-61, kol. 1669; *Hayot de Termicourt*, Bedrog op het vlak van de niet nakoming van contracten, R.W. 1957-58, kol. 65 en volg.; *Cornil M.*, La faute de la victime d'un accident du travail, J.T., 1961, blz. 397 en volg.
- (9) Cass., 16 jan. 1956, Pas., 1956, I, 467; zie ook: *David S.*, loco cit., nr. 101; *Delaruyère et Namèche*, La réparation des dommages résultant des accidents du travail, Brussel 1947, nr. 77; Parlementaire Annalen, Kamer van Volksvertegenwoordigers 1902-1903, blz. 1272 en volg. en blz. 1331-1332.
- (10) *Aussel*, Essai sur la notion de tiers en droit civil français, thèse, Montpellier, 1953.
- (11) *De Leye O.*, loco cit., nr. 356.
- (12) Cass., 16 febr. 1953, Pas. 1953, I, 451.
- (13) *De Leye O.*, loco cit., nr. 345.
- (14) Ber. Luik, 20 maart 1952, R.G.A.R., 1952, nr. 5065.
- (15) Cass., 3 juli 1950, R.G.A.R., 1951, nr. 4792.
- (16) *Horion P.*, Les Accidents du travail causés totalement ou partiellement par la faute d'un tiers, Bull. Ass., 1955, blz. 161 en volg.
- (17) *De Leye O.*, loco cit., nr. 370; *David S.*, loco cit., nr. 227.
- (18) Cass., 15 april 1940, Pas., 1940, I, 121.
- (19) Cass., 20 juni 1958, R.G.A.R., 1959, nr. 6395; Cass., 22 mei 1959, Pas. 1959, I, 901.

Taalanalyse en het Gerecht in de Verenigde Staten (*)

In het R.W. van 11-3-2 verscheen een artikel over de «V.S. vs Communisme», van de hand van Mr De Schutter.

Zeër duidelijk blijkt daaruit de bijna panische vrees voor vreemde infiltratie en opinion-making (in casu de Communistische) die de regering en het Congres ertoe drijft maatregelen te treffen die bij democratische denkers niet steeds met onverdeelde gevoelens worden onthaald.

In verband met de legislatieve strijd tegen de vreemde propaganda, zal het de juristen wellicht belang inboezemen, hoe men tot bepaalde veroordelingen is gekomen en wat daarbij als bewijsmateriaal heeft gegolden.

In de oorlogsjaren bestonden er in hoofdzaak volgende wetten die tot doel hadden vreemde invloeden en agenten te ontmaskeren.

— De McCormack act, waarbij de registratie van vreemde agenten werd opgelegd. Zij werden door het State Department ingeschreven op een lijst die voor het publiek open lag.

— De Federal Corrupt Practices act en de Hatch act, waarbij de openbaarmaking wordt opgelegd van de bronnen en de omvang van verkiezingsfondsen van partijen die in de federale verkiezingen opkomen.

— De Voorhis act, waarbij de registratie wordt opgelegd van bepaalde categorieën van organisaties, die

onder controle staan van landgenoten of vreemdelingen in het buitenland.

— De Postal Registration law, die de bekendmaking eist van uitgevers, beheerders en eigenaars van alle publicaties die onder bepaalde voorwaarden langs de post worden verzonden. Nieuws en propaganda worden daarbij streng van de rest gescheiden.

De oorspronkelijke bedoeling van deze wetten was in de eerste plaats de democratie te beschermen. Als men zonder tijdverlies kon weten van wie de berichten en de publicaties uitgingen, was het ook mogelijk dadelijk het nodige te doen om door pro-democratisch nieuws of commentaar de anti-democratische invloed de pas af te snijden.

In de eerste jaren van de oorlog heeft men op grond van deze wetten vier zaken behandeld waaronder er drie wegens het niet registreren werden aanhangig gemaakt en één wegens (aansporing tot) oproerigheid.

Het waren :

— De zaak van de boekhandel «Bookniga» die, in dienst van de U.S.S.R., boeken, tijdschriften en andere publicaties verspreidde,

— de zaak van de uitgever Auhagen, die had nagelaten zich te laten inschrijven als publiciteits-agent, agent en vertegenwoordiger van de Duitse regering;

— de zaak van het persagentschap «Transocean, G.m.b.H.», dat zich had moeten laten inschrijven als

vennootschap die georganiseerd was en bestond krachtens de Duitse wetgeving;

— de zaak van William Dudley Pelley, uitgever van het bijbels blad «The Galilean», die werd veroordeeld voor oproerigheid.

In al deze zaken bestond een groot deel van het doorslaande bewijsmateriaal uit de resultaten van een omvangrijke content-analysis die, op verzoek van de vervolgende overheid, werd verricht door Hr H.D. Lasswell en zijn medewerkers.

In grote trekken bsetond de methode erin te vergelijken wat er door verschillende informatiebronnen gezegd werd, met het doel te zien of er aanwijzingen waren van wederzijdse beïnvloeding of van gemeenschappelijke bronnen.

Deze werkwijze, die reeds lang bij tekstvergelijking op auteurs of sprekers werd toegepast, werd door Lasswell en co. wetenschappelijk uitgewerkt.

Voor het bekomen van de resultaten moesten honderden boeken, tijdschriften, nieuwstelegrammen en dergelijke geanalyseerd worden en moest de strekking van hun inhoud verder vergeleken worden met een even groot aantal mededelingen waarvan de oorsprong gekend was (b.v. officiële Duitse of Russische propaganda en geschriften van schrijvers uit die landen). Als tegenproef werden ook artikels uit publicaties uit eigen land, met onverdachte oorsprong ontleed, en werd hun inhoud met de verdachte publicaties vergeleken.

De onderzoekers pasten verschillende tests toe, die het antwoord moesten geven op volgende vragen :

— Identificeert de schrijver zich met één van de aan elkaar tegengestelde partijen? (Avowel test) — Is er een parallel te trekken tussen twee communicatiekanalen, als men de inhoud van het kanaal met bekende oorsprong, in een bepaald aantal thema's verdeelt? (Parallel test). — Is er overeenstemming tussen de stroom van mededelingen in twee kanalen waarvan het ene b.v. de verdachte publicatie is en het andere uiting van de propagandadoeleinden van een partij (b.v. Nazi-propaganda)? (Consistency test).

— Worden symbolen of verklaringen van één partij objectief naast elkaar voorgesteld (balance) of is er neiging tot gunstige of ongunstige voorstelling (in-balance)? (Presentation test).

— Wordt er voor het betrekken van materiaal (nieuws en commentaar) meer gebruik gemaakt van één bron? Wordt de bron aangegeven (source test) of wordt ze verzwegen? (Concealed source test).

— Gebruikt het mededelingskanaal bij voorkeur een woordenschat die eigen is aan één partij in het conflict? (Distinctiveness test).

— Worden berichten die in verschillende publicaties voorkomen bij voorkeur verdraaid ten voordele van één van de partijen? (Distortion test).

* * *

Het gaan niet op hier over al deze werkwijzen en de verkregen resultaten uit te weiden. Wij beperken ons tot een paar voorbeelden.

Voor de parallel test, werden de gegevens van de Nazi-propaganda in veertien thema's verdeeld (o.a. «De V.S. zijn innerlijk corrupt», «De V.S. zijn imperialistisch gericht», «de president van de V.S. staat onder de invloed van Joden, Communisten of Ploetocraten», «Nazi-Duitsland is machtig», «de V.S. hebben tekort aan manschappen en materieel» enz...).

In het geval van The Galilean werd er b.v. nagegaan in hoeveel teksten er een parallel bestond met de gestelde veertien Nazi-thema's. Dit betekende niet enkel de gevallen waarin de gedachten letterlijk waren overgenomen, maar ook gevallen waarin op plaatselijke gebeurtenissen een commentaar werd geleverd die gelijk liep met een of ander propaganda-thema.

Ook werd wel eens een tegenspraak gevonden met de Nazi-gedachten, doch als men de omvang van dergelijke uitspraken vergeleek met de teksten die pro-Nazi waren, kon men gemakkelijk de strekking berekenen.

Bij de onderzochte gevallen werden ook voorbeelden betrokken van pro-Amerikaanse en pro-Britse en van anti-Duitse en anti-Japanse uitspraken.

Zo kwam men voor The Galilean, die men had nagegaan van december 1941 tot maart 1942, tot volgende verhoudingen (de hoeveelheid van een bepaalde gedachteninhoud wordt door een indexcijfer aangegeven) :

Overeenkomstig met Nazi-propaganda :	1195
Tegenspraak met Nazi-propaganda :	45
Uitlatingen :	
Pro-V.S. en Engeland	914
anti-V.S. en Engeland	125
Pro-Duits en Japans	11
anti-Duits en Japans	34

In het geval van de geallieerden was dus slechts ongeveer één op zeven pro, in het geval van de As-mogendheden was het ongeveer één op drie. Hieruit blijkt ook de strekking.

Met de consistency test, verkreeg men volgende vergelijking :

Elementen die de V.S. en de wereld bedreigen :	
Joden	112 voorbeelden
Communisten	43 »
Engeland	16 »
Ploetocraten	1 »
Japan	5 »
Nazi-Duitsland	1 »

Strekking : Duitsland en Amerika hebben blijkbaar gemeenschappelijke vijanden daar de voornaamste vijanden van de V.S. ook deze van Duitsland zijn.

Als men vergeleek met eigen onverdachte publicaties, in een andere zaak, kwam men tot volgende lijst (X en Y zijn verdachte bladen) :

Overeenstemming met Nazi-thema nr 1 (Als de landen van de Volkerenbond hadden ontwapend, zoals zij het na 1918 Duitsland hebben opgelegd, zou er nu geen oorlog zijn) :

X ongeveer	45 %
Y ongeveer	15 %
Readers' Digest	2,46 %
Saturday Evening Post	0,00 %

In de nieuwstelegrammen die uit de V.S. vertrokken van de Transoceanvennootschap waren er 50 à 70% pro-Duits en 28 à 40% anti ong. 35% pro-V.S. en ong. 65% anti.

De telegrammen die in de V.S. langs ditzelfde agentschap binnenkwamen waren ongeveer

14% pro-Engels en ongeveer 86% anti
97% pro-Duits en ongeveer 3,5% anti.

Bij het onderzoek naar de sleutel-woordenschat van de publicaties, (distinctiveness test), vond men bij sommige een overwegend aantal woorden als : volk. proletariaat, arbeiders, collectieve - en staatshoeven, Stalin, Stalinisme, enz.

Daar deze woorden niet tot de gebruikelijke woordenschat van de Amerikaanse schrijvers behoren, was hier dadelijk de strekking te merken.

Het bewijsmateriaal dat in tabellen samengebracht aan de rechtbank werd voorgelegd, werd aanvaard, niettegenstaande protest van de vervolgende partij en gaf zelfs in beroep de doorslag.

J. LELIARD

(*) Gegevens voor deze mededeling werden ontleend aan Harold D Lasswell, Nathan Leites and ass., «The Language of Politics», New York, George W. Stewart, Inc., 1949 (hfdst. IX, «Propaganda Detection and the courts», blz. 173 tot 232).

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 24 november 1961.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Neven.

Adv.-Gen. : M. Ganshof van der Meersch.

Advocaten : Mrs. Struyé en Van Rijn.

Cassatie. — Rechtspleging. — Gezamenlijk inroepen van de schending van verscheidene wettelijke bepalingen. — Art. 9 wet van 25 februari 1925.

Administratief recht. — Oprichten van markt door particulier op privaat eigendom. — Gemeentelijke bestuursmacht en politiemacht. — Art. 75 en 78 gemeentewet.

Bewijsrecht. — Magnetische bandopname. — Quasi-delictueel gebied. — Bekend feit waaruit vermoeden kan afgeleid. — Expertise.

De voorziening in cassatie moet, ingevolge art. 9 der wet van 25 februari 1925, afzonderlijk, voor elk van de middelen, de wetsbepalingen aanwijzen waarvan de schending wordt ingeroepen, op straf van niet ontvankelijkheid. Een globale vermelding van verscheiden grondwettelijke en wettelijke bepalingen, waarvan de schending wordt ingeroepen, voldoet niet aan dit art. 9. Zulks is echter niet het geval wanneer in de uiteenzetting van de grieven de wetsbepalingen, waarop de grief steunt, herhaald worden.

Sedert het in werking treden van de wet van 27 mei 1870 regelen de gemeenteraden op soevereine wijze het oprichten, het afschaffen en het wijzigen van markten, zonder op dit stuk aan administratieve voogdij onderworpen te zijn.

De machtiging gegeven aan een particulier tot het oprichten in zijn eigendom van een markt behoort dan eens tot de bestuursmacht van de gemeentelijke overheden, dan weer tot hun politiemacht, naargelang de overwegingen die het gemeentebestuur leiden.

Wanneer de machtiging tot het oprichten van dergelijke markt in een private eigendom enkel een bestuursmaatregel is steunende op art. 75 der gemeentewet, kan de gemeenteraad op grond van zijn politiemacht, steunende op art. 78 van gemelde wet, de organisatie- en exploitatievoorwaarden dezer markt vaststellen.

Wanneer een magnetische bandopname van een gesprek geen bewijskracht bezit op contractueel gebied, waar de middelen van bewijs uitdrukkelijk bepaald worden door art. 1341 B.W., kan de rechter over de feiten, op quasi-delictueel gebied, de geregistreerde bandopname beschouwen als een bekend feit, waaruit hij eventueel, na expertise, een gevolgtrekking zal kunnen afleiden.

Stad Brugge t./ N.V. Overdekte veemarkt van Sint-Michiels bij Brugge.

Advies O.M.

Ten aanzien van het eerste middel, heeft de heer Advocaat-generaal Ganshof van der Meersch in hoofdzaak gezegd :

In het eerste onderdeel van het eerste middel betoogt aanlegster, dat het recht een markt op te richten aan het particulier initiatief onttrokken is; en dat het arrest bijgevolg niet wettig kon beslissen, dat de machtiging

welke verweerster van de gemeente Sint-Michiels ontvangen heeft overbodig was.

In het tweede onderdeel wordt er aan het arrest verweten de aan verweerster in algemene bewoordingen gegeven machtiging als wettig te hebben aangezien, nu de gemeentelijke autoriteit bevoegd is, niet alleen om tot het oprichten van een markt machtiging te verlenen, doch tevens om ze in te richten en de exploitatie ervan te regelen.

Uit het in verband brengen van deze twee onderdelen van het eerste middel blijkt, dat de argumentatie van aanlegster erin bestaat te betogen, dat niet alleen, de machtiging door het aangevallen arrest niet als overbodig mocht beschouwd worden, maar dat de machtiging welke aanlegster ontvangen heeft niet geldig was, wijl algemeen.

* * *

Waar zij betoogt, én dat een machtiging van de gemeentelijke autoriteit vereist is voor een particulier om op een privaat eigendom een markt op te richten, én tevens, dat deze machtiging omstandig moet zijn, verwacht aanlegster twee verschillende bevoegdheden van de gemeenteraad.

Artikel 75 van de wet van 30 maart 1836, bepalende : « De Raad regelt al wat van gemeentelijk belang is », blijkt een ruimer toepassingsgebied te hebben dan artikel 78 van dezelfde wet. De eerste zinsnede van het artikel toch geeft een algemeen beginsel : « De Raad regelt al wat van gemeentelijk belang is ».

Artikel 78 betreft slechts één van deze stoffen « van gemeentelijk belang » : de politie. « De Raad maakt de verordeningen van gemeentepolitie ». Dit is ongetwijfeld een ruime macht, daar geen enkele wet een limitatieve opsomming geeft van de punten die onder de gemeentepolitie vallen. Doch welke uitbreiding aan het begrip « politie » ook wordt gegeven, die van het gemeentelijk belang zal altijd meeromvattendend zijn. Er zijn talrijke door de wet aan de gemeentelijke autoriteiten opgedragen stoffen, die aan de politiemacht vreemd zijn. Zij zijn derhalve van gemeentelijk belang door de wil van de wetgever. Zij zijn het overeenkomstig artikel 108 van de Grondwet waarin de beginselen zijn neergelegd die de wetgever moet in acht nemen wanneer hij op gemeenterechtelijk gebied beschikkingen dient te treffen.

* * *

De politiemacht, in haar strikte betekenis, is diegene die « tot doel heeft de openbare orde te verzekeren door het voorkomen van eventuele ordeverstoringen door een geschikte reglementering, en door de verstoringen welke zijn kunnen gepleegd worden te bestraffen door de dwang » (1). Volgens de definitie van Vauthier bestaat zij in « de gezamenlijke maatregelen die tot doel hebben de openbare orde in een land desnoods door aanwending van de dwang te handhaven » (2).

Deze dwang is ofwel een rechtstreekse, in gevallen b.v. als het uiteendrijven van een samenscholing of het regelen van het verkeer door de politie, ofwel een onrechtstreekse door het toepassen van penaltiteiten, ingevoerd tegen diegenen die wets- of reglementaire bepalingen overtreden.

Echter omvat het begrip van openbare orde in bestuursrecht sterk uiteenlopende voorwerpen, die naargelang het tijdvak en de omstandigheden kunnen variëren (3).

Het decreet van 14 december 1789 rekent tot de politieke materie, « onder meer de reinheid, gezondheid, veiligheid en rust in de straten, de openbare plaatsen en gebouwen ».

Het decreet van 16-24 augustus 1790 geeft een uitvoeriger en vollediger opsomming van de politieke aangelegenheden, waaromtrent de gemeentelijke bestuurslichamen met toezichtsbevoegdheid en gezag bekleed zijn. Doch hier ook heeft de opsomming geen limitatief karakter « objets de police confiés à la vigilance et à l'autorité des corps municipaux ».

* * *

De paragrafen 1, 3, 4, 5 en 6 van artikel 1 waarin deze opsomming gegeven wordt, tellen drieëndertig regels klein gedrukte tekst. Deze aangelegenheden gaan van « al wat van belang is voor de veiligheid en het gemak van het verkeer in de straten, op de kaaien, pleinen en openbare wegen, het reinigen, het verlichten en het wegruimen van de belemmeringen » (« tout ce qui intéresse la sûreté et la commodité du passage dans les rues, quais, places et voies publiques, le nettoyage, l'illumination et l'enlèvement des encombrements »), tot de zorg « de stoornis brengende gebeurtenissen te voorkomen of te verhelpen die kunnen veroorzaakt worden door in vrijheid gelaten zwakzinnige of razende personen en door omzwervende schadelijke of kwaadaardige dieren » (« obvier ou remédier aux événements fâcheux qui pourraient être occasionnés par les insensés ou les furieux laissés en liberté et par la divagation des animaux malfaisants ou féroces »).

De tekst vermeldt uitdrukkelijk « de handhaving van orde en rust op de plaatsen waar veel personen samenkomen, als jaarmarkten, markten, openbare vermaken, licheden en ceremoniën » (« le maintien du bon ordre dans les endroits où il se fait de grands rassemblements d'hommes, tels que foires, marchés, réjouissances et cérémonies publiques »), alsmede « het toezicht op de inachtneming van de eerlijkheid bij de verkoop in het klein van goederen die bij het gewicht, bij de el of de maat verkocht worden, en op de gezondheid van de in het openbaar te koop geboden eetwaren » (L'inspection sur la fidélité du débit des denrées qui se vendent au poids, à l'aune ou à la mesure, et sur la salubrité des comestibles exposées en vente publique »).

Hier ook heeft de opsomming, hoe lang ook, geen limitatief karakter.

* * *

De politiemacht is ook ten aanzien van de grondwettelijke beginselen een bevoegdheid van een bijzondere aard die geen uitsluitend gemeentelijk belang is.

De Koning toch heeft eveneens politiemachten: artikel 2 van afdeling III van het decreet van 22 december 1789, in België bekendgemaakt op 19 Frimaire, jaar IV, belast de besturen met het handhaven van de gezondheid, de veiligheid en de openbare rust « onder het gezag en het toezicht van de Koning ». Artikel 2 van de wet van 21 mei 1819 van het Koninkrijk der Nederlanden, houdende het patentrecht, verwijst « naar de verordeningen van algemene en plaatselijke politie ».

U hebt in uw arrest van 16 januari 1922 (4) de wettigheid van de politiemacht van de Koning erkend, waar U zegt, dat artikel 97 van de wet van 30 maart 1836, hetwelk de politie over de vertoningen aan het college van burgemeester en schepenen toekent, « aan de Koning de bevoegdheden niet ontnam welke hem te dien aanzien verleend waren door de vroegere wetgeving, ondermeer door het decreet van de Nationale Vergadering van 22 december 1789 (afdeling III, art 2) en door de wet van 21 mei 1819 op het patentrecht (ar-

tikel 2) » (5). Weliswaar gaat de in ons Bulletin gepubliceerde summier inhoud van het arrest van 16 jan. 1922 verder dan wat dit zelf zegt. Deze inhoud immers stelt het arrest voor als beslissende: « Le Roi a un pouvoir général de police en vertu duquel il prend valablement les arrêtés généraux nécessaires au maintien de l'ordre, de la salubrité et de la tranquillité publique ». U hebt inderdaad in dit arrest niet bevonden, dat de Koning een algemene politiemacht bezit. U hebt alleen beslist, dat zowel krachtens de Franse wetgeving, als krachtens de wetgeving van het Koninkrijk der Nederlanden, de Koning op het stuk van gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen een politiemacht had. Alleen deze vraag was trouwens aan het Hof gesteld.

De leer van de algemene politiemacht des Konings is verdedigd door Giron op grond van de aard zelve van de politiematregelen die, volgens hem, buiten de bevoegdheid van de wetgever vallen (6). Aldus verantwoord is deze stelling onaannemelijk (7).

Een met de evenaangehaalde verwante zienswijze wordt ook verdedigd door professor Mast die ze steunt, enerzijds, op de Franse wetgeving uit het tijdperk der omwenteling (8), maar anderzijds ook op de aard van de politiemacht. Hij schrijft inderdaad: « Bij artikel 29 der Grondwet wordt aan den Koning de volheid der uitvoerende macht toevertrouwd en die macht sluit in zich het recht op zich zelf staande politieverordeningen te treffen » (9).

Dhr. Wigny erkent eveneens de algemene politiemacht van de Koning, waar hij de stelling verdedigt: « Le droit et le devoir du gouvernement est de prendre les arrêtés nécessaires (en matière de sécurité proprement dite) même en l'absence d'une loi » (10).

De Page sluit zich bij deze stelling aan, en legt de nadruk hierop; « Les mesures de police, essentiellement variables, échappent par leur nature même, à sa compétence » (de bevoegdheid van de wetgever). Aldus herhaalt hij een passus uit de conclusie die het openbaar ministerie voor het Hof van Cassatie gaf voor het hierboven aangehaalde arrest van 27 april 1911. Aan deze overwegingen voegt hij een tweede regel toe die door de heer Eerste-Advocaat-generaal Terlinden in dezelfde zaak in herinnering gebracht was: « La loi pose les principes; le pouvoir exécutif les féconde et remplit le vide qui existe entre les principes et les espèces » (11).

Tenslotte wijst professor De Page te recht op de fundamentele regel, luidende: « Ce pouvoir réglementaire du Roi ne se rattache pas à la Grondwet du 26 août 1815, en vertu de laquelle le Roi était censé conserver le résidu de souveraineté » (12).

Dit is allemaal uitstekend verwoord en volkomen juist. Maar het bevestigt, dat aan het door de Koning in een politieke aangelegenheid getroffen besluit een wet ten grondslag moet liggen. Het is dan ook, omdat artikel 2 van afdeling III van het decreet van 22 dec. 1789 aan de Koning de bevoegdheid ter zake van politie toekent, dat de wettigheid van de koninklijke besluiten op dit gebied niet in twijfel mocht getrokken worden.

In werkelijkheid berust de uiteenzetting van de voorstanders van de stelling van de autonome politiemacht des Konings — hoe bevoegd zij ook zijn mogen — op een dubbelzinnigheid: na inroeping van een tekst uit de wetgeving, worden daaraan overwegingen toegevoegd die tot doel hebben aan te tonen, dat de politieke materie uiteraard aan de bevoegdheid van de wetgevende macht ontsnapt. Hier ligt een tegenspraak. In zoverre men de politiemacht des Konings in gewone tijd alleen steunde op de aard van de politieke materie, lijkt de doctrine ons niet te stroken met de grondwettelijke beginselen.

Artikel 78 van de Grondwet, dat bepaalt: « De Koning heeft geen andere macht dan die welke de Grondwet en de bijzondere krachtens de Grondwet uitgevaardigde wetten hem uitdrukkelijk toekennen », en artikel 67 staan deze theorie in de weg, die door Vauthier verworpen wordt (13).

De politiemachten van de Koning hadden hun grondslag in de wetgeving van vóór de inwerkingtreding van de Grondwet.

Wij zeggen, dat bewuste machten hun grondslag « hadden », omdat deze vraag heden nog slechts voor academische discussies in aanmerking komt. Immers, de wet van 5 juni 1934 heeft door haar artikel 1 de controversale beslecht door de straffen te bepalen welke moeten uitgesproken worden, o.m. wegens de overtredingen van de besluiten, door de gouverneurs en de arrondissementscommissarissen genomen krachtens de artikelen 128 en 129 van de provinciale wet, die het hun tot plicht stellen te zorgen voor de handhaving van de goede orde, de rust en de veiligheid van de personen en de eigendommen (14). Waar de wetgever, door een maatregel tot deconcentrerende, aan de provinciegouverneurs en de arrondissementscommissarissen de politieke verordeningssmacht verleent, heeft hij — de parlementaire voorbereiding laat in dit opzicht niet de minste twijfel bestaan (15) — artikel 67 willen uitleggen als aan de Koning, tegelijk met de gemeente, de politieke verordeningssmacht toekennende (16).

De afdeling wetgeving van de Raad van State dienen de haar advies te geven over het voorontwerp van wet dat geworden is de wet van 23 maart 1954, waarbij de Koning ertoe gemachtigd wordt de beoefening van het kamperen te regelen, heeft de mening geuit, dat « men zou kunnen twijfelen of een dergelijke machtiging (van de Koning) nodig is, indien de te treffen regeling alleen de handhaving van de openbare veiligheid, hygiëne en rust op het oog had » (17). Ook de Raad van State houdt zich hier aan de wet van 5 juni 1934.

* * *

Van de ene kant neemt de gemeentelijke autoriteit krachtens de artikelen 50 van het decreet van 14 dec. 1789, 1 en 3 van titel XI van het decreet van 16-24 augustus 1790 en 78 van de wet van 30 maart 1836 de nodige maatregelen om de inwoners een goede politie in de straten en de openbare plaatsen te laten genieten, met dien verstande dat openbare markten, zelfs op particuliere eigendommen opgericht, geen openbare plaatsen zijn. Van de andere kant beschikt zij louter over een bestuursmacht, in de grenzen aangegeven door de artikelen 31 en 108 van de Grondwet, en overeenkomstig artikel 75 van de wet van 30 maart 1836, om alles te regelen wat van gemeentelijk belang is.

Wat weet er onder het « gemeentelijk belang » verstaan worden?

Het Belgisch grondwettelijk stelsel kent noch een objectief criterium, noch een limitatieve opsomming van wat beschouwd wordt als van plaatselijk belang zijnde.

Te oordelen hebbende over de wettigheid van daden van koophandel die onder de vijandelijke bezetting waren verricht door een coöperatieve vennootschap, de « Intercommunale pour le ravitaillement de l'agglomération bruxelloise », heeft Uw Hof zich door het arrest van 6 april 1922 (18) uitgesproken over het begrip « gemeentelijk belang ». U hebt gezegd: « Doit être considéré comme étant d'intérêt communal, l'acte ou le service public que intéresse la collectivité des habitants d'une commune » (19). En U hebt eraan toegevoegd: « Les communes, agissant dans des vues d'intérêt public

communal peuvent faire tous les actes qui ne leur sont pas interdits ».

Zo is de regel duidelijk geformuleerd. Ondanks de sociale en economische evolutie waaraan elke groep van onderdanen, en bijgevolg de bewoners van elke agglomeratie onderworpen zijn, blijft hij ten volle gerechtvaardigd.

Moge datgene dat « voor de gezamenlijke inwoners van een gemeente van belang is » voorzeker onbepaald en veranderlijk wezen, daar het aan de omstandigheden gebonden is, de regel daarentegen is duidelijk, dat de gemeenten alle hun niet verboden handelingen mogen verrichten, op de voorwaarde dat zij handelen tot nut van het algemeen: wat van gemeentelijk belang is oordeelt de gemeente. Van gemeentelijk belang is ieder voorwerp dat de gemeenteraad zodanig acht. Het geldt hier dus een onbepaalde, doch niet een absolute bevoegdheid (20). Zij bestaat slechts in zoverre het voorwerp door de Grondwet of de wet niet is opgedragen aan een andere macht (21) of een andere autoriteit. En zelfs in deze grenzen mag bewuste bevoegdheid niet willekeurig zijn: machtsafwijding moet bij haar uitoefening achterwege blijven.

Maurice Vauthier vermeldt, als voorbeeld, een aantal handelingen, door gemeenten verricht en activiteiten door haar waargenomen uit kracht van deze beginselen: « Les communes ont pu se livrer en Belgique à des entreprises d'un caractère industriel et commercial: fourniture de l'eau, du gaz, de l'électricité, exploitation des tramways, participation à la création de chemins de fer vicinaux; elles ont pu subventionner des établissements d'instruction, des théâtres et des concerts; accepter des libéralités pour la fondation de prix de vertu, de prix d'ordre et de propreté, pour des oeuvres de bienfaisance qui se distinguent de l'assistance publique proprement dite » (22). Aan deze opsomming had men kunnen toevoegen de musea, tentoonstellingen, academiën voor schilderkunst, « muziekconservatoria », universitaire of technische onderwijsinstellingen en tal van andere nog.

Edoch, de wetgever behoudt de bevoegdheid over de bevoegdheden. Hij kan inderdaad, conform het eerste lid van artikel 108 van de Grondwet, het bevoegdheidsgebied der gemeente positief bepalen, door haar formeel de last van sommige aangelegenheden op te dragen, welke aldus ingevolge de wet van gemeentelijk belang zijn of worden, en hij kan deze aangelegenheden aan het administratief toezicht van de provinciale autoriteiten of van de centrale macht onderwerpen; hij kan ook het bevoegdheidsgebied der gemeente beperken, door zich een bepaalde materie voor te behouden of door ze toe te kennen aan de Koning, de provinciale autoriteiten of aan andere gedecentraliseerde openbare diensten (23).

* * *

De machtiging om een markt op te richten valt soms onder de politiemacht van de gemeentelijke autoriteiten, en soms ook onder hun bestuursmacht, naargelang tot de machtiging zal worden besloten op de voet van overwegingen in verband met de gezondheid en de openbare orde, ofwel in verband met een goed bestuur.

De voorwaarden waaronder de markt geëxploiteerd en ingericht wordt, daarentegen, vallen altijd onder de politiemacht der gemeentelijke autoriteiten.

De verordeningen waardoor de gemeenteraad tot het oprichten van een markt machtiging verleent maken dit onderscheid niet. Zij noemen én artikel 75 én artikel 78 van de gemeentewet (24).

Naar onze mening staat het echter vast, dat een

verordening welke alleen op artikel 75 van de wet van 30 maart 1836, en eventueel op de artikelen 31 en 108 van de Grondwet zou steunen — en niet op artikel 78 van de wet van 30 maart 1836 — strikt wettig zou zijn, nu de wetgeving uit het Franse tijdperk, die in België toepasselijk is, deze materie uitdrukkelijk rekent tot die welke van gemeentelijk belang zijn.

De doctrine schijnt evenmin dit onderscheid gemerkt te hebben, dat nochtans gemaakt wordt door de onbekende schrijver van een in 1888 in de *Revue de l'Administration* verschenen studie, waarin staat te lezen: « Depuis la révolution française, la commune a été investie du droit d'autoriser tantôt librement, tantôt sous le contrôle du pouvoir supérieur, l'établissement de foires et marchés sur son territoire. A côté de cette faculté, vient se placer le droit, plus important en pratique, d'exercer pour la tenue des marchés, un pouvoir de police très étendu » (25).

Wanneer de gemeente machtiging verleent tot het oprichten van een markt, gezien het belang dat deze inrichting voor de inwoners der gemeente biedt, heeft zij de behoeften der inwoners op het oog. Dit voorwerp varieert naargelang de omstandigheden, de seizoenen en de plaatsen, bv. naargelang het oorlogs-, bezettings- of vredetijd is. Het kan voorkomen dat het bijzondere behartiging verdient, bij voedselschaarste, aardbeving, overstroming of een andere ramp. Het is slechts een faculteit voor de gemeenteraad, aan wie het vrijstaat niet, af alleen tot aanvulling van andere initiatieven op te treden.

Tielemans herinnert eraan, dat het onder het ancien regime krachtens de ordonnantie van 17 januari 1604 verboden was zonder een octrooi of verlof van de vorst hallen, jaarmarkten of markten te houden (26).

Uit kracht van artikel 29 van Titel II van het decreet van 15-28 maart 1790 werden de rechten, bekend onder de benaming « hallage », zonder vergoeding afgeschaft als een uitvloeisel van de feodaliteit.

De wet van 12-20 augustus 1790, opgesteld in de vorm van een « Instruction de l'Assemblée nationale concernant les fonctions des Assemblées administratives », draagt de kennisneming van deze materie uitdrukkelijk op aan de « assemblées administratives », waarvan de gemeenteraden de opvolgers zijn. Lid 9 van hoofdstuk VI van de wet bepaalt inderdaad: « Elles proposeront l'établissement ou la suppression des foires et des marchés dans les endroits où elles le jugeront convenable ». Door de wetgeving van de Franse omwenteling, die in België nog steeds van toepassing is, wordt, zoals men ziet, de materie gerekend tot de stoffen van gemeentelijk belang.

Het feit, dat door de wet van 27 mei 1870 artikel 82 van de wet van 30 april 1836 ingetrokken is, hetwelk aan de provinciale raad de macht toekende uitspraak te doen over de aanvragen der gemeenteraden welke tot doel hebben het oprichten, afschaffen en veranderen van de jaarmarkten en markten in de gemeente, doet aan deze redenering niets af. Het enige wat de wet van 27 mei 1870 op het oog had, is hier de administratieve voogdij van de provinciale raad af te schaffen, welks beslissing zelve door de Koning moest worden goedgekeurd krachtens artikel 86, 5e, en de gemeenten geheel vrij te laten (27).

Wanneer de gemeente, uit kracht van haar politiemacht handelt, dan is zij verplicht op te treden. Zij moet haar ingezetenen een deugdelijke politie verschaffen (28). En onder de « politieke aangelegenheden », waaromtrent de gemeentebesturen door het decreet van 16-24 augustus 1790 « met toezicht en gezag bekleed zijn », staan onder meer, zoals men gezien heeft « le nettoient, ... l'enlèvement des encombre-

ments » (29); « le maintien du bon ordre dans les endroits où il se fait de grands rassemblements d'hommes, tels que les foires, marchés, ... » (30); « l'inspection sur la fidélité du débit des denrées qui se vendent au poids, à l'aune ou à la mesure et sur la salubrité des comestibles exposés en vente publique » (31). Dit zijn allemaal voorwerpen waarvoor de gemeentelijke autoriteit verplicht is zorg te dragen op markten en jaarmarkten.

* * *

Het niet treffen van maatregelen van administratieve politie, geldende voor een bepaalde markt, kan in voorkomend geval een tekortkoming van het bevoegde orgaan der gemeente opleveren.

Echter mogen de hoven en rechtbanken niet, op straffe van machtsoverschrijding te begaan, zelf de aard of de omvang van de te treffen politiemaatregelen bepalen (32). Aan hen behoort het, integendeel, de besturen wegens hun tegen een wettelijke verplichting indruisende nalatigheden of onvoorzichtigheden verantwoordelijk te stellen (33).

* * *

Onder de geschonden bepalingen voert aanlegster ook, doch ten onrechte, het koninklijk besluit van het Koninkrijk der Nederlanden van 11 april 1822 aan.

Artikel 1 van dit besluit heeft slechts betrekking op de politiemachten van de gemeentelijke autoriteit. Deze machten worden door de wet beheerst en geregeld.

Artikel 2 bepaalt, dat geen wijziging mag worden aangebracht in de voor het houden van de markten gestelde dagen, dan met de machtiging van de Provinciale Staten of van hun afgevaardigden. Deze bepaling is stilzwijgend opgeheven door het enig artikel van de wet van 27 mei 1870, die zelf uitdrukkelijk opheft paragraaf 1 van artikel 82 van de wet van 30 april 1836, welke aan de provinciale raad de macht toekende om uitspraak te doen over de aanvragen van de gemeenteraden strekkende tot vestiging, afschaffing of wijziging van de jaarmarkten en markten in de gemeente. Het doel van de wet van 27 mei 1870 is de gemeenten in dit opzicht geheel vrij te laten.

Artikel 3 van het besluit heeft betrekking op de machtiging, door de Koning te verlenen tot het vestigen van de jaarmarkten en markten alsmede tot de tijds- en andere bepalingen in verband met de vestiging ervan. Deze bepaling is noodzakelijk opgeheven, daar zij onverenigbaar is met de machten van de gemeentelijke autoriteiten aan wie deze bevoegdheid door de wet verleend wordt.

Artikel 4, tenslotte, van hetzelfde koninklijk besluit, trekt de voorheen vigerende reglementaire bepalingen van het Koninkrijk der Nederlanden op het stuk van markten en jaarmarkten in. De bepalingen van de « Instruction de l'Assemblée nationale concernant les fonctions des assemblées administratives » van 12-20 augustus 1790, die het karakter van een wetgevende akte heeft, heeft dat artikel niet kunnen intrekken.

Geen van de bepalingen van het koninklijk besluit van het Koninkrijk der Nederlanden van 11 april 1822 mag ten deze ingeroepen worden.

* * *

Een bepaalde — trouwens oude — doctrine ontzegt aan de particulieren het recht markten op te richten.

Deze doctrine stoelt o.m. op de conclusie, door eerste-advocaat-generaal Cloquette op 30 maart 1871 voor het Hof genomen (34). Het openbaar ministerie, han-

délende over het recht voor particulieren, om op hun eigendom een markt te vestigen, zegde o.a.: « La création des marchés a été, de tout temps, comme le droit d'ouvrir des rues, du ressort de l'administration, et jamais les particuliers n'ont eu le droit d'en créer à leur gré... On veut introduire une distinction entre les marchés. On soutient qu'indépendamment des marchés publics, il y a des marchés privés... Cette distinction est sans fondement. Tout marché est public de sa nature, et un marché privé ne se conçoit pas... ».

In een zekere mate is deze zienswijze juist, in deze zin, dat het feit een markt te exploiteren impliceert dat de plaats openbaar is. Maar onjuist is het, uit deze praemissen af te leiden, dat het recht een markt op te richten niet aan de particulieren toebehoort, zoals betoogd wordt door Valerius, wiens gezag hier ingeroepen is en die schrijft: « Les particuliers n'ont pas le droit d'établir un marché dans leurs immeubles » (35).

De particulier mag, wanneer zulks niet door een gemeenteverordening verboden is, op zijn privaat eigendom een openbare markt oprichten (36). Om zulks te doen, behoeft hij daartoe niet uitdrukkelijk gemachtigd te zijn door de gemeenteraad.

Echter, wanneer eenmaal de markt gevestigd is, hetzij met de uitdrukkelijke machtiging van de gemeenteraad, hetzij doordat hij dit toelaat, heeft de gemeentelijke autoriteit het recht uit kracht van haar politiemacht bij verordening alle maatregelen te treffen welke zij voor de inrichting en de exploitatie van die markt dienstig acht. Zij heeft ook het recht het inrichten van de markt te verbieden of een einde eraan te maken.

Het recht om de markten te reglementeren behoort toe aan de gemeenteraad, zonder dat er een onderscheid behoeft te worden gemaakt tussen de markten die op de openbare weg gehouden worden en die welke in particuliere eigendommen gevestigd zijn (37). De maatregelen welke de gemeenteraad het recht heeft te treffen, krachtens de artikelen 50 van het decreet van 14 december 1789 en 3 van titel XI van het decreet van 16-24 augustus 1790, strekken zich immers noodzakelijk ook uit, zoals het Hof gezegd heeft, « tot de oorzaken welke hun principe en hun grondslag in de omheining van de particuliere eigendommen hebben en waarvan de ongezonde werking, naar buiten uit verspreid, van aard is de volksgezondheid erg in het gedrang te brengen en rampspoedige plagen met zich te brengen » (38).

* * *

Het antwoord op de in het middel van de voorziening gestelde vragen is gelegen in het verschillend karakter dat de politiemacht en de andere tot de bevoegdheid van de gemeenteraad behorende voorwerpen hebben.

Het vestigen van een markt of een jaarmarkt op de openbare weg kan niet geschieden zonder machtiging van de gemeentelijke autoriteit. Voorzeker draagt zij een administratief karakter, maar zij valt altijd ook onder de gemeentelijke politiemacht, alleen reeds omdat het hier de openbare weg betreft.

Tot het vestigen van een markt op of in een particulier eigendom mag een machtiging verleend worden door de gemeenteraad, die het belang en de behoeften van de gemeenschap der gemeente dient te beoordelen. Zij behoeft niet noodzakelijk verleend te worden.

Indien reeds in de fase van de machtiging tot vestiging vragen komen te rijzen welke tot de politiemacht der gemeente behoren, dan moet er noodzakelijk een machtiging, en wel een bijzondere, verleend worden.

Wanneer de inrichting van een op een particulier eigendom gevestigde openbare markt zodanig is, dat zij politimaatregelen vereist, dan heeft de gemeente-

raad de plicht deze te nemen, en, evenals iedere reglementering, zullen deze maatregelen rechtsregels behelzen.

De gemeenteraad behoudt altijd het recht om het vestigen van een op een particulier eigendom opgerichte markt te verbieden (39) of een einde eraan te maken. Hij zal dit doen, of wel om bestuurlijke redenen, hierbij het belang of de behoeften van de gemeentelijke gemeenschap beoordelende, of wel uit kracht van zijn politiemacht. In dit laatste geval zal hij oordelen of de plaats en de voorwaarden van oprichting aan de ene kant, de inrichting en de exploitatie van de markt aan de andere kant, voldoen aan de nodige vereisten van zindelijkheid, gezondheid en veiligheid, of de rust en de openbare orde er niet in gevaar verkeren, of bij de verkoop van goederen of koopwaren bij het gewicht of de maat de eerlijkheid in acht genomen wordt, de gemeenteraad zal, tenslotte, elke andere onder de politiemacht vallende omstandigheid beoordelen.

Ik concludeer tot verwerping van de voorziening.

(1) Laferrière, *Traité de la juridiction administrative et des recours contentieux*, Paris 1896, aangehaald door M. Prélôt, *Précis de droit constitutionnel*, 1948, p. 517.

(2) Maurice Vauthier, *Droit administratif*, 3me éd. revue par Marcel Vauthier, p. 40.

(3) Vauthier, *loc. cit.*

(4) *Bull. en Pasic.*, 1922, I, 132.

(5) Raadpl. ook Cass., 16 juni 1841 en de conclusie van het openbaar ministerie (*Bull. en Pasic.*, 1841, I, 187) en 27 april 1911 en de conclusie van het openbaar ministerie (*ibid.*, 1911, I, 443).

(6) Giron, *Dictionnaire*, i.v. Rol, III, p. 349.

(7) Raadpl. Buttgenbach, *Manuel*, 1959, nr. 481ter, p. 406.

(8) Mast, *De Verordeningswacht des Konings in politiezaken en de wet van 5 juni 1934*, 1939, p. 40.

(9) Mast, *op. cit.*, p. 27.

(10) Wigny, *Droit admin.*, 1953, nrs. 131 tot 422.

(11) De Page, *Traité de droit civil belge*, t. Ier, 3e éd. 1962, nr. 177, pp. 271 en 272.

(12) Maurice Vauthier, *Précis de droit administratif*, 1937, p. 26.

(13) Maurice Vauthier, *op. cit.*, p. 27 en noot 1.

(14) Zie Buttgenbach, *Manuel*, 1959, nr. 481 quater, p. 407. Raadpl. ook A. Van der Stichele, « Algemene bestuurlijke politie », *Tijdschr. vr. Bestuurswetenschappen*, 1957, p. 173.

(15) *Gedr. Stukken*, Kamer, zitting 1932-1933, nr. 203, en zitting 1933-1934, nr. 90; Senaat, zitting 1933-1934, nr. 122; *Parl. hand.*, Kamer, vergaderingen van 7, 8, 20, 21 en 22 maart 1934.

(16) Zie Buttgenbach en Van der Stichele, *loc. cit.*

(17) *Gedr. Stukken*, Senaat, zitting 1951-1952, nr. 333, p. 5.

(18) *Bull. en Pasic.*, 1922, I, 235.

(19) Raadpl. ook Cass. 30 december 1841, (*Bull. en Pasic.*, 1842, I, 25); vergelijk, in provinciaal recht, Cass. 26 mei 1852 (*Bull. en Pasic.*, 1852, I, 361), 7 februari 1857 (*ibid.*, 1859, I, 115).

(20) Vauthier, *op. cit.*, 1950, deel I, nr. 129, pp. 194 en 195; Buttgenbach, *op. cit.*, nr. 670, pp. 576 en 577; raadpl. Cass. 30 december 1841 (*Bull. en Pasic.*, 1842, I, 25) en *Rev. de l'Administration*, 1903, p. 7; cfr. P. De Visscher, noot onder Cass., 21 oktober 1954, *R.J.D.A.*, 1954, p. 309; zie ook de voortreffelijke handleiding van prof. Mast, *Overzicht van het Belgisch Administratief Recht*, Gent, 1962, nr. 210bis en 211, pp. 214 tot 217.

(21) Buttgenbach, *op. cit.*, nr. 670, p. 576.

(22) Vauthier, *op. cit.*, deel I, p. 195.

(23) Raadpl. Buttgenbach, *op. cit.*, p. 577.

(24) Raadpl. Bestuursmemoriaal van de provincie Brabant, 1950.

(25) *Revue de l'Administ.*, 1888, T. XXXV, p. 119; raadpl. A. Valerius, *Concessions et régies communales*, 1920, deel II, p. 215; A. Giron, *Dictionnaire de droit administratif et de droit public*, i.v. Marché public, p. 429; Bernimolin, *Les institutions provinciales et communales*, 1892, II, p. 217; Zie Cass. 28 juni 1910, (*Bull. en Pasic.*, 1910, I, 373).

(26) *Rép. de l'Administration et du droit administratif de la Belgique*, T. VIII, i.v. Foires, Halles et Marchés, p. 355, in fine.

(27) Exposé des motifs, *Doc. parl.* Sess. 1869-1870, séance du 16 décembre 1860, pp. 37-38.

(28) Cass. 6 februari 1950 (*Arr. H.v.Cass.*, 1950, 367; *Bull.*, 1950, 391); raadpl. ook Buttgenbach, *Manuel*, 1959, p. 577, noot 3; voetnoot bij cass. 16 november 1957, *Rev. crit. jur. belge*, 1958, pp. 130 tot 142.

(29) Art. 3, 1°.

(30) Art. 3, 3°.

(31) Art. 3, 4°.

(32) J. Dembour, *Les pouvoirs de police administrative générale des autorités locales*, 1956, p. 70, noot 1; Cass. 17 december 1953, (*Arr. H.v.Cass.*, 1954, 264; *Bull.*, 1954, 315).

(33) Zie ook Cass. 3 maart 1938, (*Bull. en Pasic.*, 1938, I, 77); 20 december 1951, (*Arr. H.v.Cass.*, 1952, 188; *Bull.*, 1952, 204); 6 november 1952, (*Arr. H.v.Cass.*, 1953, 127; *Bull.*, 1953,

140); voetnoot bij cass. 20 december 1951, *Rev. crit. jur. belge*, 1951, p. 247, en 1953, p. 164.

(34) *Bull. et Pasoic.*, 1871, I, 153.

(35) Valerius, *Concessions et régies communales*, 1920, deel II, p. 218, nr. 5.

(36) *Revue de l'Administration*, 1888, T. XXXV, p. 125; *ibid.*, 1892, p. 147; De Tollenaere, *Nouveau commentaire de la loi communale*, 1955, deel I, nr. 315, p. 534; *Rép. prat. dr. belge*, i.v. *Halles et marchés*, nr. 34; raadpl. ook « Des marchés publics dans les propriétés particulières », *Belg. judic.*, 1891, col. 1329.

(37) Cass., 30 maart 1871 (*Bull.* en *Pasic.*, 1871, I, 153); 15 januari 1883 (*ibid.*, 1883, I, 16); 10 februari 1901 (*ibid.*, 1901, I, 128); raadpl. Cass., 28 oktober 1879 (*ibid.*, 1879, I, 404); 10 februari 1846 (*ibid.*, 1896, I, 89).

(38) Cass. 6 februari 1950 (*Arr. H.v.Cass.* 1950, 367; *Bull.* 1950, 391).

(39) De Tollenaere, *op. cit.*, nr. 315, p. 534.

Arrest

Het Hof,

Gehoord het door Raadsheer Neven gedane verslag en op de conclusie van de Heer Ganshof van der Meersch, Advocaat-generaal :

Gelet op het bestreden arrest, op 20 september 1960 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

Overwegende dat, gelet op de wet van 30 mei 1961 houdende bepaalde uitzonderlijke maatregelen inzake uitstel en schorsing wegens de sociale woelingen in België, de rechtspleging regelmatig is;

Gelet op het eerste middel, afgeleid uit de schending van hoofdstuk III, artikel 2, en hoofdstuk VI, alinea 9, van de wet van 12-20 augustus 1790 (Instruction de l'Assemblée Nationale concernant les fonctions des assemblées administratives), artikel 19, titel II, van de wet van 15-28 maart 1790, artikel 3, titel XI, van de wet van 16-24 augustus 1790, van het koninklijk besluit van 11 april 1822, van het enig artikel van de wet van 27 mei 1870 op de wijziging van de provinciale wet, van artikelen 97 en 108 van de Grondwet en van artikel 75 van de gemeentewet,

doordat het bestreden arrest, na te hebben vastgesteld dat verweerster op 5 mei 1952, op eigen initiatief, en na machtiging door de gemeenteraad van Sint-Michiels, een overdekte veemarkt had geopend, beslist heeft dat verweerster « gerechtigd is zich te beroepen op de haar door de gemeenteraad van Sint-Michiels op 20 februari 1951 verleende toelating om een private veemarkt op het grondgebied van deze gemeente op te richten », dat deze overbodige machtiging geenszins door machtsafwending aangetast is, en dat derhalve verweerster gerechtigd was een private markt op te richten en uit te baten en herstelling mocht vervolgen van het nadeel dat haar naar aanleiding van deze stichting en uitbating door derden werd berokkend, en deze beslissingen gestaafd heeft op de overweging dat sedert de wet van 27 mei 1870 waarbij artikel 82, paragraaf 1, en artikel 86 van de provinciale wet van 30 april 1836 werden afgeschaft, het recht om markten te stichten, te organiseren en te reglementeren en desnoods te doen verdwijnen, een aangelegenheid van zuiver gemeentelijk belang is geworden, dat de gemeenteoverheid, als politiek en administratief orgaan, soeverein beslist over de opportuniteit van de uitoefening van hogerbedoeld recht, en dat, bij ontstentenis van een strijdige gemeentelijke verordening op het stuk, het voortaan aan de particulieren vrijstaat een markt op private eigendom te openen, met deze beperking nochtans dat de gemeenteoverheid het vermogen behoudt zulke markt af te schaffen wanneer zij deze voor de belangen van de orde en de politie schadelijk acht, zulks echter zonder op duidelijke wijze de conclusies van aanlegster te beantwoorden in zover zij in haar eerste conclusies staande hield dat : « de tekst die de verslaggever van

de wet van 27 mei 1870 alleen tot voorwerp had de provinciale wet te veranderen daar waar de gemeentewet en de oudere ter zake geldende wetgeving niet werd aangeraakt (namelijk de wetgeving inzake oprichten van markten gaande van 1790 tot 1870) en dat integendeel, de gemeentelijke autonomie werd begunstigd », en in zover zij in haar tweede conclusies staande hield dat : « een nieuwe wetgeving slechts een oude stilzwijgend kan intrekken als zij hetzelfde voorwerp heeft en schikkingen bevat die met de vroegere onverenigbaar zijn, quod non »,

dan wanneer, eerste onderdeel, overeenkomstig de in het middel aangeduide wetsbepalingen en meer bepaald de wetten van 12-20 augustus 1790, 15-28 maart 1790 en het besluit van 1 april 1822, het recht om markten te stichten, te organiseren en te reglementeren aan het privaat initiatief is onttrokken,

dan wanneer bijgevolg het bestreden arrest niet wettelijk kan beslissen dat de machtiging van de gemeenteraad van Sint-Michiels overbodig was;

dan wanneer, tweede onderdeel, overeenkomstig dezelfde wetsbepalingen het tot de uitsluitende bevoegdheid van de gemeentelijke overheid behoort niet alleen aan particulieren de machtiging te verlenen om markten in te richten maar bovendien de markten te stichten, te organiseren en de exploitatie ervan te reglementeren,

dan wanneer bijgevolg het bestreden arrest niet wettelijk kon beslissen dat « (verweerster) gerechtigd is zich te beroepen op de haar door de gemeenteraad van Sint-Michiels op 10 maart 1951 verleende toelating om een private veemarkt op het grondgebied van deze gemeente op te richten... », wat er op neer komt te zeggen dat een eenvoudige, algemene en niet nader gequalificeerde toelating van de gemeente Sint-Michiels voldoende was om aan verweerster toe te laten een veemarkt te openen en te exploiteren,

dan wanneer, derde onderdeel, de motivering van het bestreden arrest aan het Hof niet toelaat na te gaan of de feitenrechter heeft willen zeggen dat de wet van 27 mei 1870 de wetgeving inzake oprichting van markten van 12-20 augustus 1790 en 11 april 1844 heeft afgeschaft, dan wel of de wetgeving van 12-20 augustus 1790 en 11 april 1844 in deze zin moet worden geïnterpreteerd dat het aan particulieren vrijstaat een markt op te richten in zoverre er op dat stuk geen strijdige gemeentelijke politieverordening bestaat,

dan wanneer de dubbelzinnigheid van de motivering van het bestreden arrest het Hof niet toelaat de wettelijkheid van de beslissing te controleren, en derhalve met de afwezigheid van motivering dient gelijkgesteld te worden,

dan wanneer, vierde onderdeel, aanlegster in haar conclusies staande gehouden had dat de niet-gequalificeerde toelating door de gemeenteraad van Sint-Michiels bij beraadslaging van 10 maart 1951 aan verweerster gegeven niet volstond om haar de rechten te verlenen verbonden aan de exploitatie van een markt, dat deze beraadslaging zich ertoe beperkt, volgens de over dit punt niet betwiste conclusies, « de gevraagde toelating om een private veemarkt te openen, te verlenen en te steunen »,

dan wanneer aanlegster in haar conclusies precieerde dat deze beraadslaging niet alleen in gebreke is gebleven, verweerster bepaalde positieve prestaties op te leggen, doch niet eens de oprichting van een markt besliste,

dan wanneer aanlegster verder in haar conclusies staande hield dat de gemeenteraad van Sint-Michiels bij de hoger vermelde toelating « alleen private belan-

gen had overschouwd» en aan zijn wettelijke verplichtingen te kort gekomen was «zich in te laten met de publieke veiligheid, de bevoorrading, de salubriteit, de bescherming van de kleinverbruikers, enzovoorts», dat «er onvoorwaardelijke steun werd beloofd aan een privaat initiatief daar waar noodzakelijkerwijze gebiedende en verbiedende voorschriften, controlemaatregelen en sancties hadden moeten worden voorzien».

dan wanneer het bestreden arrest deze conclusies niet beantwoord heeft,

dan wanneer alleszins uit de bewoordingen van het bestreden arrest onmogelijk met zekerheid kan uitgemakkt worden onder welke voorwaarden de gemeenteraad de bedoelde toelating gaf,

dan wanneer, bijgevolg, de onduidelijkheid van de motivering van het arrest het Hof niet toelaat zijn controlerecht uit te oefenen over zijn wettelijkheid:

Over de grond van niet-ontvankelijkheid door verweerster afgeleid uit het niet naleven van artikel 9 van de wet van 1925 betreffende de rechtspleging in cassatie in burgerlijke zaken:

Overwegende dat aanlegster in haar eerste middel de schending van verscheidene grondwettelijke en wettelijke bepalingen globaal ingeroepen heeft;

Overwegende dat in de uiteenzetting van de grief, welke het voorwerp van het eerste onderdeel uitmaakt, diegene van de in het middel aangeduide wetsbepalingen herhaald worden waarop de grief steunt; dat hetzelfde geldt voor de grief, welke het voorwerp van het tweede onderdeel uitmaakt en welke verwijst naar dezelfde wetsbepalingen als het eerste onderdeel;

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid, met betrekking tot die twee grieven, niet kan aangenomen worden;

Overwegende dat het middel voor het overige de rechter verwijt het arrest met dubbelzinnige redenen te hebben omkleed (aanvankelijke grief en derde onderdeel), en andere conclusies van aanlegster niet te hebben beantwoord of alleszins op een onduidelijke wijze er op te hebben geantwoord (vierde onderdeel);

Overwegende dat die grieven niet afhankelijk zijn van de grieven welke in het eerste en het tweede onderdeel opgenomen zijn; dat zij derhalve afzonderlijke grieven uitmaken;

Overwegende dat de voorziening, om aan de voorschriften van artikel 9 van de wet van 25 februari 1925 te voldoen, afzonderlijk voor elk van de middelen, de wetsbepalingen moet aanwijzen, waarvan de schending ingeroepen wordt;

Overwegende dat in de aanvankelijke grief, alsmede in de grief opgenomen in het gedeelte van de voorziening dat als vierde onderdeel wordt voorgesteld, geen wetsbepaling wordt aangewezen en dat in de grief, opgenomen in het gedeelte van de voorziening als derde onderdeel voorgesteld, de aangewezen wetsbepalingen vreemd zijn aan het voorwerp eigen aan die grief, dit is de dubbelzinnigheid van de motieven;

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid, met betrekking tot die drie grieven, dient aangenomen te worden;

Samen over het eerste en het tweede onderdeel:

Overwegende dat uit het samenlezen van die onderdelen blijkt dat aanlegster staande houdt, niet alleen dat de rechter niet vermocht wettelijk te beslissen dat de machtiging overbodig was, welke door de gemeenteraad van Sint-Michiels aan de aanleggende vennootschap tot het oprichten van een veemarkt

verleend was, doch ook dat de door verweerster bekomen machtiging niet geldig was, omdat zij alleen het oprichten van de markt beoogde, zonder de organisatie noch de exploitatie ervan te regelen;

Overwegende dat sedert het afschaffen van de leenrechten bij decreet van 15-28 maart 1790, het de gemeentebesturen zijn die krachtens hoofdstuk VI, alinea 9, van de wet van 12-20 augustus 1790, in de vorm van onderrichting aan de administratieve vergaderingen, het oprichten of het afschaffen van jaarmarkten of markten voorstellen;

Overwegende dat sedert het in werkingtreden van de wet van 27 mei 1870, de gemeenteraden op soevereine wijze het oprichten, het afschaffen en het wijzigen van jaarmarkten en markten regelen, zonder op dat stuk aan de administratieve voogdij onderworpen te zijn;

Overwegende dat de machtiging, aan een particulier gegeven tot het oprichten in zijn eigendom, van een markt nu eens tot de bestuursmacht van de gemeentelijke overheden behoort, dan weer tot hun politiemacht, naar gelang de machtiging steunt op overwegingen met betrekking tot een degelijk bestuur ofwel, in het bijzonder, op overwegingen met betrekking tot de reinheid, de gezondheid, de veiligheid of de rust in de openbare plaatsen;

Overwegende dat de machtiging tot het oprichten van dergelijke markt in een private eigendom enkel een bestuursmaatregel kan zijn welke de gemeenteraad neemt krachtens artikel 75 van de wet van 30 maart 1836;

Overwegende dat dergelijke machtiging nochtans ondergeschikt kan zijn aan organisatie- en exploitatievoorwaarden, welke door het reglement bepaald worden en welke behoren tot de politiemacht van de gemeenteraad gesteund op artikel 78 van gemelde wet;

Overwegende dat het arrest, na vastgesteld te hebben dat de gemeenteraad van Sint Michiels verweerster ertoe gemachtigd had een veemarkt op haar eigendom op te richten, wettelijk kon beslissen dat verweerster gerechtigd was die markt te organiseren en te exploiteren en dat zij derhalve ontvankelijk is een vordering tot herstel van de door haar aangevoerde schade in te stellen;

Overwegende dat, naardien het bestaan van die machtiging door het arrest vastgesteld werd en die machtiging op geldige wijze gegeven werd, het onderdeel van het middel, dat zich er toe beperkt het arrest te critiseren in zover het beslist heeft dat die machtiging overbodig was, zonder belang wordt;

Dat geen van beide onderdelen van het middel kan aangenomen worden;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 6, 1315, 1316, 1349, 1382 van het burgerlijk wetboek, van de rechten der verdediging en van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, na te hebben vastgesteld dat «verweerster tot staving van het derde feit een magnetische bandopname inroept waarvan zij de tekst ter debatten voorbrengt» en dat «aanlegster de juistheid van de weergave alsmede de toedracht van het opgenomen gesprek betwist», beslist heeft dat «op quasi-delictueel gebied een feit door alle rechtsmiddelen en zelfs door vermoedens kan worden bewezen», dat «vooralnog niets toelaat te veronderstellen dat de gezegden van Traen en Hoste door Bultinck en zijn echtgenote zouden uitgelokt geweest zijn», dat «het dienvolgens past de door verweerster gevraagde onderzoeksmaatregel te bevelen», en een deskundige aangesteld heeft met als opdracht: «de magnetische bandopname van het gesprek op 14 september 1956

door Traen en Hoste met Bultinck gevoerd, te onderzoeken, gebeurlijk aan te vullen of te verbeteren en te zeggen of de door verweerster voorgebrachte tekst van dit gesprek wel de juiste weergave van het opgenomen gesprek is ».

dan wanneer, *eerste onderdeel*, aanlegster in haar conclusies had staande gehouden « dat een magnetische bandopname niet is onder te brengen onder een van de bewijsmiddelen zoals die door de wet zijn geregeld, dat zij geen geschrift, geen getuigenis en geen vermoeden uitmaakt ».

dan wanneer het bestreden arrest deze conclusies niet of minstens niet duidelijk, beantwoord heeft.

dan wanneer, indien moest aangenomen worden dat het heeft willen beslissen dat een bandopname een vermoeden is, het arrest artikel 1349 van het burgerlijk wetboek zou geschonden hebben, daar een bandopname geen « bekend feit » uitmaakt waaruit de rechter een « onbekend feit » afleiden kan, dan wanneer, *tweede onderdeel*, aan een bewijsmiddel dat op ongeoorloofde of bedrieglijke wijze werd bekomen alle bewijswaarde dient te worden onttrokken.

dan wanneer het bestreden arrest de conclusies van aanlegster niet beantwoord heeft in zoverre zij staande hield dat : « aan dit element (de bandopname) alle bewijswaarde dient te worden geweigerd omdat het op ongeoorloofde wijze werd bekomen ».

dan wanneer alleszins uit de motivering van het arrest het Hof onmogelijk kan uitmaken of de feiten-rechter in rechte heeft willen beslissen dat het voor de toelaatbaarheid van de bandopname als bewijsmiddel geen belang had te weten of zij al dan niet op ongeoorloofde en bedrieglijke wijze was bekomen, dan wel of hij in feite heeft willen beslissen dat de bandopname niet op ongeoorloofde en bedrieglijke wijze was bekomen.

dan wanneer deze onduidelijkheid in de motivering niet het gebrek aan de door artikel 97 van de Grondwet vereiste motivering gelijk staat :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat de rechter de expertise die hij beveelt rechtvaardigt onder meer door de overweging « dat zo de (ze) bandopname op contractueel gebied, waar de middelen van bewijs door artikel 1341 van het burgerlijk wetboek uitdrukkelijk bepaald worden, geen bewijskracht bezit, hetzelfde niet geldt op quasi-delictueel gebied, waar een feit door alle rechtsmiddelen en zelfs door vermoedens kan worden bewezen » ;

Overwegende dat zodoende de rechter impliciet doch met zekerheid beslist dat de geregistreerde bandopname een bekend feit uitmaakt waaruit hij eventueel, na de expertise, een gevolgtrekking zal kunnen afleiden ;

Overwegende dat, daar de rechter soeverein het bestaan van het bekend feit beoordeelt waaruit hij eventueel het vermoeden zal afleiden, zijn beslissing wettelijk is ;

Dat dit onderdeel van het middel niet kan aangenomen worden ;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat het arrest de in dit onderdeel bedoelde conclusies zonder dubbelzinnigheid heeft beantwoord en dit door te verklaren : « dat vooralsnog niets toelaat te veronderstellen dat de gezegden van Traen en Hoste door Bultinck en zijn echtgenote zouden uitgelokt geweest zijn » ;

Dat dit onderdeel van het middel, hetwelk het arrest niet verwijt de bewijskracht van die conclusies te hebben geschonden, feitelijke grondslag mist ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

De kosten begroot op de som van 6780 frank jegens de aanleggende partij en op de som van 720 frank jegens de verwerende partij.

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 30 november 1961.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : M. Declaire en Coyette.

Substituut-auditeur-generaal : M. Dumont

Advokaten : Mters Schuermans, Amores y Martinez en Putzeys.

Aanbrengen van reclameborden. — Bevoegdheid van college van burgemeester en schepenen.

1. *De besluitwet van 29 december 1945, houdende verbod tot het aanbrengen van opschriften op de openbare weg, en de besluitwet van 2 december 1946 op de stedenbouw doen geen afbreuk aan de bevoegdheid van de gemeenteoverheden om de voor aanplakking bestemde plaatsen te bepalen.*
2. *Het college is eveneens bevoegd om het gevaar voor de veiligheid van het verkeer, veroorzaakt door het aanbrengen van reclameborden, te veroordelen.*

Monier t/Gemeente Elsenne.

Arrest nr. 8998.

Gezien het op 11 maart 1960 ingediende verzoekschrift, waarbij Jacques Monier de nietigverklaring vordert van de beslissing van het college van burgemeester en schepenen van Elsenne, op 8 januari 1960 genomen en bij brief van 12 januari 1960 ter kennis gebracht, waarbij het college weigert verzoeker te machtigen tot het aanbrengen van een reclamebord op de voorgevel van het pand aan de Troonstraat, 178 ;

Gehoord het afwijkend advies van de hr substituut Dumont ;

Overwegende dat verzoeker op 28 december 1959 een aanvraag aan de gemeente Elsenne heeft gericht om een reclamebord aan te brengen, Troonstraat, 178 ; dat de tegenpartij het onderwerp van de aanvraag in haar memorie van antwoord nader omschrijft in dezer voege : « Het reclamebord waarvoor vergunning was aangevraagd, moest worden aangebracht op de voorgevel van het gebouw gelegen Troonstraat, 178. Het bestaat uit zware houten geraamten, van verschillende vierkante meter, die in de voorgevel vastzitten, maar dus uitspringen en over de openbare weg hangen » ; dat tijdens de procedure op tegenspraak niet is beweerd dat deze beschrijving onnauwkeurig zou zijn ;

Overwegende dat het college van burgemeester en schepenen verzoeker op 12 januari 1960 heeft laten weten : « Het college heeft gemeend geen afwijking van de gebruikelijke verordeningsbepalingen te kunnen toestaan, gelet op de plaats van het bord en op het bijkomend gevaar dat het kan opleveren voor het verkeer, dat op die plaats reeds zeer moeilijk is, mede in acht genomen dat het bord de aandacht van de autobestuurders kan afleiden » ; dat de verwijzing naar « de gebruikelijke verordeningsbepalingen » blijkens de memorie van antwoord betrekking heeft op het door de

gemeenteraad op 23 november 1940 vastgesteld en op 27 juni 1941 door de bestendige deputatie voor kennisgeving ontvangen algemeen politiereglement, dat bepaalt: «Onverminderd de bepalingen van het bouwreglement, mogen de uithangborden, aanplakborden, lantarens, om het even welke hangkasten, automatische uitdelers en weegtoestellen of alle gelijkaardige voorwerpen niet aan de gevel gehangen of op de openbare weg geplaatst worden zonder toelating van het college of van de burgemeester, volgens het geval»;

Overwegende dat verzoeker zich tot staving van zijn aanvraag beroept op de besluitwet van 29 december 1945, aangevuld bij de besluitwet van 6 december 1946, houdende verbod tot het aanbrengen van opschriften op de openbare weg, en op de besluitwet van 2 december 1946 betreffende de stedenbouw, om te betogen, dat de centrale overheid de aanplakking over het gehele Koninkrijk regelt en om te betwisten dat de gemeenten in dezen over een residuaire bevoegdheid beschikken;

Overwegende dat blijkens de bewoordingen van de aanhef en van artikel 1 van de besluitwet van 29 december 1945, de in deze bepaling bevatte algemene verbodsbepaling «ter verzekering van de openbare rust» geen afbreuk doet aan de bevoegdheid van de gemeenteoverheden om de voor de aanplakking bestemde plaatsen te bepalen; dat geen bepaling van de besluitwet van 2 december 1946 de bevoegdheid van de gemeenteoverheden in dezen beperkt; dat het middel ontleend aan de besluitwetten van 29 december 1945 en 2 december 1946 niet opgaat;

Overwegende dat verzoeker betoogt, dat de gemeente zich ten onrechte op de verkeersomstandigheden beroept met de woorden: «dat op die plaats reeds zeer moeilijk is en in acht genomen dat het bord de aandacht van de autobestuurders kan afleiden»; dat hij de gemeente het recht betwist, in dit geval toepassing te maken van het decreet van 14 december 1789 en van de wet van 16-24 augustus 1790;

Overwegende dat het blote feit dat enigerlei inrichting over de openbare weg hangt, waarvan dus een privaat gebruik wordt gemaakt, volstaat opdat de gemeenteoverheden bevoegd zijn om een aangevraagde vergunning toe te staan of te weigeren; dat deze omstandigheid zich in feite voordoet, zodat het college van burgemeester en schepenen binnen de grenzen van zijn beoordelingsbevoegdheid is gebleven, toen het de aanvraag afwees; dat het middel met betrekking tot de veiligheid van het verkeer op die plaats ten overvloede wordt aangevoerd; dat het middel niet opgaat,

Besluit:

Artikel 1.

Het beroep is verworpen.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6de Kamer. — 26 maart 1962.

Voorzitter: M. Beeckmans de West Meerbeeck.

Raadsheren: M.M. Roevens en Vroomans.

Advokaat-Generaal: M. De Busscher.

Advokaten: Mrs. A. Debergh en J. De Wit.

1. Burgerlijke verantwoordelijkheid. — Art. 1384, par. 1, 2 en 5 B.W. — Verantwoordelijkheid van ouders voor schade veroorzaakt door minderjarige kinderen die bij hen inwonen. — Toepassingsvoorwaarden. — Fout in opvoeding en bewaking. — Beoordeling in concreto.

2. Burgerlijke verantwoordelijkheid. — Art. 1384, par. 5 B.W. — Ouders behorend tot arbeidersstand. — Zoon 20 jaar oud. — Geen bestendige controle meer mogelijk op zijn gedragingen noch op zijn omgang met derden. — Diefstal door zoon gepleegd. — Geen verantwoordelijkheid van de vader.

1. *De verantwoordelijkheid van de ouders voor de schade veroorzaakt door hun minderjarige kinderen die bij hen inwonen, zoals die geregeld is door art. 1384, par. 1, 2 en 5 B.W., is gesteund op een wettelijk vermoeden van fout in de opvoeding en de bewaking.*

De plicht van bewaking mag evenwel niet in absolute zin opgevat worden; integendeel: het antwoord op de vraag naar de naleving er van door de ouders dient telkens in concreto te worden onderzocht rekening houdende met de werkelijkheid van het leven en de bijzondere omstandigheden van ieder geval afzonderlijk.

2. *In de huidige samenleving is in een arbeidersgezin een bestendig rechtstreeks en onmiddellijk toezicht vanwege de ouders op de gedragingen van hun kinderen die de ouderdom van 20 jaar hebben bereikt en zelf uit werken gaan alsmede op hun omgang met derden volstrekt uitgesloten.*

In die orde van gedachten begaat geen fout tegen de plicht van bewaking de vader die samen met zijn zoon van 20 jaar in een herberg een feest bijwoont en niet bemerkt noch verhindert dat hij die herberg met een derde verlaat om midden in de nacht samen een diefstal te plegen, ook al blijkt achteraf dat die derde een gewontemisdadiger was, een bijzonderheid waarvan niet bewezen is dat de vader ervan op de hoogte was.

Van Eerdewegh t/ Vemko.

Gezien in behoorlijke uitgifte overgelegd het vonnis op 23 maart 1961 door de Rechtbank van eerste aanleg zetelende te Antwerpen uitgesproken en niet betekend; Gezien de akte van beroep regelmatig en binnen de wettelijke termijn op 19 mei 1961 ingesteld;

Overwegende dat de vordering door geïntimeerde ingeleid strekt tot betaling ten titel van schadevergoeding, ener som van 52.300 frank, zijnde de tegenwaarde van het ten haren nadele mede door de zoon van appellant ontvreemd bedrag;

Overwegende dat indien bij toepassing van artikel 1384 paragraaf 1 en 2 van het burgerlijk wetboek de ouders verantwoordelijk zijn voor de schade veroorzaakt door hun minderjarige kinderen die bij hen in-

wonen, die aansprakelijkheid evenwel ophoudt te bestaan luidens hetzelfde artikel 1384 paragraaf 5 indien zij bewijzen dat zij de daad welke tot die verantwoordelijkheid aanleiding geeft niet hebben kunnen beletten;

Overwegende dat de verantwoordelijkheid der ouders derhalve slechts gesteund is op een wettelijk vermoeden van persoonlijke fout in hunne hoofde, namelijk een tekortkoming aan hun plicht van bewaking en opvoeding;

Overwegende dat de plicht van bewaking niet in een absolute zin mag opgevat worden zoals een daadwerkelijke en ononderbroken bewaking, die noodzakelijkerwijze iedere schadelijke daad zou moeten uitsluiten;

Overwegende dat men het begrip «bewaking» in concreto dient te beschouwen, rekening houdende met de werkelijkheden van het leven en van de omstandigheden, (aldus De Page, T. II, n° 974 litt. C blz. 931);

Overwegende dat immers, in casu, dient uitgegaan te worden van het feit dat de zoon van appellant, welke zoals zijn vader, het beroep van ijzervlechter uitoefende, op het ogenblik van de feiten, de ouderdom van 20 jaar reeds bereikt had;

Overwegende dat vanzelfsprekend in de arbeidersstand, de ouders hun kinderen eens dat zij de ouderdom van 20 jaar bereikt hebben, niet meer op ieder ogenblik van de dag en de nacht onder hun onmiddellijke en rechtstreekse controle kunnen hebben;

Overwegende dat in de huidige samenleving, vooral in de arbeidersstand de ouders onmogelijk bestendig op de hoogte kunnen zijn van de morele waarborgen die de personen bieden waarmede hun kinderen af en toe in contact komen en zeker niet wanneer zij de ouderdom van 20 jaar bereikt hebben, en sedert geruime tijd reeds uit werken gaan;

Overwegende dat men in het bijzonder aan appellant niet mag verwijten als een fout in de bewaking, de vrijheid aan zijn zoon gelaten om de nacht der feiten naar believen uit te gaan, temidden van de algemene feeststemming die in de bewuste herberg heerste, en niet te hebben bemerkt noch verhinderd dat zijn zoon in gezelschap van de genaamde Van Bergen de herberg verliet;

Overwegende dat het bewijs trouwens niet voorgelegd wordt dat appellant wist of kon weten dat Van Bergen een gewoontemisdadiger was noch zelfs dat zijn zoon met deze laatste zagezegd «bevriend» was;

Overwegende voor het overige dat aan appellant geen bepaalde verwijten gericht worden in verband met fouten die hij zou begaan hebben in de «opvoeding» van zijn zoon;

Overwegende derhalve dat de oorspronkelijke vordering van geïntimeerde tegenover appellant als niet gegrond voorkomt;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan,

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond,

Dienvolgens doet het vonnis a quo te niet;

Wijzende : verklaart de oorspronkelijke eis van geïntimeerde ongegrond;

Wijst haar ervan af;

Veroordeelt haar tot de kosten van beide aanleggen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5de Kamer. — 2 oktober 1961.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Vanparijs en Moerenhout.

Advokaat-generaal : M. Matthijs.

Advokaten : Mrs. Vanden Broecke (Oudenaarde) en Vander Eecken (Haaltert).

Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad. — Dier. — Eigenaar. — Schuldvermoeden. — Dolende hond. — Opneming en opsluiting door een ander persoon. — Loslaten van de hond. — Geen aansprakelijkheid. — Zaakwaarnemer van de eigenaar. — Vergoeding wegens onderhoudskosten van het dier en beloning. — Goedkeuring van de zaakwaarneming.

Terwijl de eigenaar van een dier — in casu een hond — dat ontsnapt is, op grond van artikel 1385 B.W. aansprakelijk wordt geacht voor de schade door het dier veroorzaakt, en dit vermoeden van aansprakelijkheid enkel zou kunnen ontgaan indien hij toeval, overmacht, daad van een derde of schuld van het slachtoffer zou bewijzen, kan deze aansprakelijkheid niet worden overgeheveld op de persoon, die het dolend dier, uit eigen initiatief, te zijner heeft opgenomen, opgesloten en gevoed, om het naderhand op de openbare weg los te laten, waar het een ongeval veroorzaakte. Deze persoon is immers t.o.v. de eigenaar van het dier geen derde, doch diens zaakwaarnemer; daar deze voor de gedane onkosten door de eigenaar van het dier werd vergoed en een beloning ontving, werd de zaakwaarneming door die eigenaar goedgekeurd.

Van Stijvendaele Roland t./Buydens Gaston en Van Boxtael Angela.

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Gezien de stukken o.m. de uitgifte van het bestreden vonnis verleend door de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde op 15 november 1960;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar vorm en tijd;

Overwegende dat tweede geïntimeerde op 5 mei 1959 rond 19.30 u. met haar bromfiets te Welle in de Kortestraat kwam aangereden toen plots een grote jachthond onder het voorwiel van haar bromfiets liep waardoor zij ten gronde viel en verwondingen opliep terwijl haar bromfiets beschadigd werd;

Overwegende dat de eis ingesteld door geïntimeerden tegen appellant alsmede tegen gezegde Matthijs strekte tot betaling van schadevergoeding op grond van art. 54 van de Wegcode en op grond van art. 1385 van het B.W.;

Overwegende dat het aangevochten vonnis de eis gedeeltelijk gegrond heeft verklaard tegen Van Styvendaele Roland alleen en hem heeft veroordeeld als provisie op de later te bepalen schadevergoedingen te betalen de som van 9.000 F en verder een deskundig onderzoek heeft bevolen;

Overwegende dat appellant niet betwist dat hij eigenaar was van de jachthond die de schade heeft aangebracht terwijl hij ontsnapt was;

Overwegende dat het aangevochten vonnis terecht heeft beslist dat de eigenaar van het dier op grond van art. 1385 B.W. vermoed wordt «juris et de jure» verantwoordelijk te zijn en slechts hieraan zou kunnen ontsnappen indien hij toeval, overmacht, daad van een

derde of fout van het slachtoffer zou bewijzen (zie Verbr. 23 juni 1932, Pas. 1932-I-200);

Overwegende dat appellant vruchteloos aanvoert dat Matthys, die de bij hem opgesloten hond losliet en op straat liet komen; een fout zou hebben begaan; vermits Matthys ten opzichte van appellant geen derde is maar wel zijn zaakwaarnemer; dat appellant de zaakwaarneming zelfs heeft goedgekeurd door Matthys te vergoeden voor zijn onkosten en hem een beloning te schenken;

Overwegende dat het ten onrechte is dat appellant zijn besluiten van eerste aanleg handhaaft in verband met de fout die het slachtoffer zou gepleegd hebben; dat het strafrechtelijk onderzoek hoegenaamd niet uitwijst dat tweede geïntimeerde enige onvoorzichtigheid heeft begaan noch zelfs dat het haar mogelijk is geweest door enige rijbeweging het ontsnapte dier te ontwijken;

Overwegende dat appellant zijn besluiten van eerste aanleg handhaaft wat het bedrag van de schade betreft; dat de eerste rechter oordeelkundig heeft aangestipt dat de niet betwiste posten reeds een som van 6.293 F vertegenwoordigen; dat een totale provisie van 9.000 F alsdan zeker niet als overdreven kan bestempeld worden;

Om die redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Alle tegenstrijdige besluiten als ongegrond van de hand wijzende;

Ontvangt het beroep en er op wijzende op tegenspraak;

Bevestigt het aangevochten vonnis;

Verwijst appellant in de kosten;

Wijst de zaak tot verdere behandeling terug naar de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde.

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van Mr. De Ryck, pleitbezorger, die ter terechtzitting van heden bevestigt het grootste deel derzelfde te hebben voorgeschoten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

1e Kamer. — 7 maart 1962.

Voorzitter wn. : M. Catfolis.

Rechters : M.M. Meulemans en Boeyé.

Advokaten : Mrs. E. Van Dessel en J. Vermeersch.

Wegenverkeer. — Niet rechtsrijdende weggebruiker. — Geen voorrang over gans de wegbreedte. — Verdeling van aansprakelijkheid bij helften.

De voorranghebbende weggebruiker die zonder noodzakelijkheid gevoelig links over de middellijn rijdt, dient voor de helft aansprakelijk gesteld voor de gevolgen van het ongeval daar hij aldus de zichtbaarheid voor het van links komend verkeer heeft verminderd.

L. Hobin-Lebegge t/ M. Alen.

Overwegende dat op 14 april 1960 omstreeks 19 uur, eerste aanlegger zijn personenauto stuurde te Hoegaarden, uit de Putzeysstraat gereden kwam en over de Dorpsplaats in de richting der Walenstraat rijden wou; dat hij op het kruispunt gevormd door de Putzeysstraat, de Dorpsplaats en de Gasthuisstraat, in aan-

rijding kwam met de personenauto bestuurd door verweerder die op de Dorpsplaats, ten opzichte van eerste aanlegger, van links aangereden kwam en het kruispunt wilde oversteken om zich naar de Gasthuisstraat te begeven; dat beide auto's beschadigd werden en tweede aanlegster, die zich in het voertuig van haar echtgenoot bevond, gekwetst werd;

Overwegende dat de eis ertoe strekt verweerder zich te horen veroordelen tot betalen : 1) aan eerste aanlegger in eigen naam en als beheerder van de huwgemeenschap : $11.460 \text{ F} + 180 \text{ F} + 142 \text{ F} = 11.782 \text{ F}$; 2) aan tweede aanlegster : $1.056 \text{ F} + 1.000 \text{ F} = 2.056 \text{ F}$, beide bedragen te verhogen met de vergoedende intresten van 18 april 1960, dag van het ongeval, met de gerechtelijke intresten en de kosten;

Overwegende dat verweerder, bij tegeneis van eerste aanlegger verweerder betaling vordert van zijn eigen schade door hem geraamd op 7.900 F met de vergoedende en de gerechtelijke intresten;

Overwegende dat verweerder niet betwist dat hij de voorrang van rechts van eerste aanlegger niet heeft geëerbiedigd en dat hij aldus door overtreding van artikel 15 der wegcode dient te worden verantwoordelijk gesteld;

Overwegende dat verweerder echter terecht voorhoudt dat ook eerste aanlegger dient verantwoordelijk gesteld omwille van de fout die hij beging door overtreding van artikel 21/1 der wegcode;

Overwegende inderdaad dat het blijkt uit de schets van de plaats van het ongeval door de rijkswacht opgesteld, en nl. uit de stand van de wagen van eerste aanlegger, dat deze in de Putzeysstraat en aan het kruispunt van deze straat, de Dorpsplaats en Gasthuisstraat, zonder noodzakelijkheid, ver links over de middenlijn der rijbaan reed; dat eerste aanlegger trouwens tijdens zijn verhoor door de Rijkswacht dit punt heeft toegegeven;

dat hij aldus voor verweerder de zichtbaarheid op het verkeer komende uit de Putzeysstraat fel vermindert heeft, hetgeen ook tot het ongeval heeft bijgedragen;

Overwegende dat het behoort eerste aanlegger en verweerder elk de helft der verantwoordelijkheid te doen dragen;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

11de Kamer. — 8 februari 1962.

Voorzitter : M. Wuyts.

Referendaris : M. Beckers.

Advokaten : Mrs. J. Devroe en A. Kinsbergen.

Faillissement. — Verplichting voor de rechter de faillissementsverklaring uit te spreken zodra hij de feitelijke toestand van de staking van betaling heeft vastgesteld. — Noodzakelijkheid in het belang van de zekerheid en het welzijn van handel en handelaars maatregelen te treffen tegen de handelaar, die zijn verbintenissen niet nakomt.

De rechter moet zich onthouden een vonnis van faillissementsverklaring uit te spreken, wanneer de toestand van de koopman in zijn geheel genomen dit niet zou rechtvaardigen. Zodra hij echter de feitelijke toestand van de staking van betaling heeft vastgesteld is hij gehouden het faillissement uit te spreken zonder dat hij verplicht kan worden reke-

ning te houden met andere omstandigheden, zoals de solvabiliteit van de schuldenaar, de oorzaak van de staking van betaling, de beweegredenen van de aanvragers van de faillissementsverklaring, het belang van de schuldeisers bij het al dan niet uitspreken van het faillissement, de aantasting van de eer van de koopman.

Het treffen van maatregelen tegen de koopman, die zijn handelsverbintenissen niet nakomt, is in het belang van de algemene zekerheid en het welzijn van de handel en de handelaars geboden.

P.V.B.A. Proma t/ P.V.B.A. Fabesca.

Aangezien de eis strekt tot de faillietverklaring van verweerster;

Aangezien de eis ontvankelijk en gegrond is;

Aangezien verweerster ten onrechte staande houdt dat zij geen handelaarster meer zou zijn omdat zij sinds 2 jaar iedere handelsbedrijvigheid zou gestaakt hebben;

Aangezien inderdaad verweerster nog steeds in het handelsregister is ingeschreven als handelsvennootschap en uit geen enkel bestanddeel voorkomt dat zij in likwidatie zou gesteld geweest zijn of haar likwidatie zou geëindigd zijn;

Aangezien de rechtsleer en rechtspraak beslissen dat een handelsvennootschap, als dusdanig, nog in failliet kan worden verklaard zelfs meer dan 6 maanden na haar ontbinding: dat inderdaad een handelsvennootschap haar hoedanigheid van handelaarster behoudt zolang de likwidatie van de vennootschap nog niet is gesloten;

Aangezien dit zelfs het geval is wanneer de vereffenaars meer dan 6 maanden geen enkele handelsdaad gesteld hebben en geheel en al werkeloos zijn gebleven (zie Pas. 1911 I, p. 233 - Jur. Com. Brux. 1911, p. 382 - Jur. Comm. Fl. 1928 nr. 4833);

Aangezien bijgevolg a fortiori een handelsvennootschap wier vereffening nog niet aangevat of althans niet beëindigd is, in ieder geval haar hoedanigheid van handelaarster behoudt: dat verweerster zich trouwens onder die hoedanigheid voorstelt aan de derde handelaars gezien haar inschrijving in het handelsregister en de niet ontbinding van haar vennootschap;

Aangezien anderzijds de dagvaarding in faillietverklaring en de failliet geen dwangmiddel is waaraan één of enkele op zich zelf alleenstaande schuldeisers hun toevlucht kunnen nemen of waarop zij kunnen beroep doen om de betaling van hun schuldvorderingen te bekomen (zie Rép. Prat. Dr. Belge v° Faillite nr. 91);

Dat de rechter zich moet onthouden een failliet te verklaren wanneer de toestand in zijn geheel van de handelaar het niet rechtvaardigt;

Aangezien nochtans van zodra de rechter de feitelijke toestand van de staking van betaling heeft vastgesteld, hij gehouden is het faillissement uit te spreken, zonder dat hij verplicht moge zijn rekening te houden met andere omstandigheden zoals de solvabiliteit van de schuldenaar, de oorzaak van de staking van betaling, de beweegredenen van de aanvragers tot faillissementsverklaring, het belang van de schuldeisers het faillissement ja dan neen te doen uitspreken, de aanslag op de eerbaarheid van de handelaar;

Aangezien de staking van betaling zal bewezen worden namelijk door een vonnis van veroordeling dat

kracht van gewijsde verkregen heeft en de weigering van betaling waarvan het past de redenen op te zoeken, alhoewel de weigering tot betaling meestal gepaard gaat met de onmogelijkheid van betaling waarin de handelaar zich bevindt;

Aangezien ter zake verweerster bij arrest van het Hof van Beroep te Gent op 16-6-1961 werd veroordeeld om aan aanlegster te betalen in hoofdsom een bedrag van 85.590,— F, arrest dat tegensprekelijk werd geveld en werd betekend op 30-9-1961: doch dat de uitvoerende deurwaarder een P.V. van niet-bevinding heeft moeten opstellen: dat bijgevolg ter zake de weigering van betaling overeenstemt met de onmogelijkheid van betaling;

Aangezien het dient overwogen en beoordeeld te worden dat de wanuitvoering van de handelsschuldenaar aanleiding moet geven tot maatregelen in het voordeel van de algemene zekerheid en het openbaar welzijn van de handel en de handelaars;

Aangezien namelijk die algemene zekerheid ervan dient gewaarborgd te worden om reden dat ieder persoonlijk en eigen belang moet plaats maken voor de gelijkheid van alle schuldeisers en tegenover een handelsonheil;

Aangezien eveneens het openbaar welzijn ervan dient verzekerd te worden om reden dat men de schuldenaar, die zijn verplichtingen niet meer kan uitvoeren, moet verwijderen uit de kringloop, die hij door zijn houding stoort, of terug tot de normale orde moet brengen opdat hij zijn rol regelmatig zou spelen in het handelsleven;

Aangezien inderdaad de tekortkoming of de falen van een handelaar meerdere handelaars eveneens en onvermijdelijk ter wille van de complexiteit van het huidige zakenleven en economische organisatie in het gedrang brengt;

Aangezien in die zin het oordeel van Ripert (*Traité élémentaire de droit Commercial*, p. 967) dient aangehaald en bijgetreden te worden: « la principale utilité, » de la faillite reste l'effroi qu'elle inspire aux com- » merçants: c'est parce qu'elle a un caractère repres- » sif qu'elle est une institution préventive. Le com- » merçant doit agir régulièrement, honnêtement et » habilement, sans quoi sa défaillance sera punie »;

« De hoofdzakelijke nuttigheid van de failliet blijft » de schrik en de ontzetting die zij aan de handelaars » inboezemt: het is omdat zij een beteugelend karak- » ter heeft dat zij een voorkomende en voorbehoeden- » dende instelling is. De handelaar moet regelmatig, » eerlijk en behendig handelen en te werk gaan, zo- » niet zal zijn tekortkoming gestraft worden »;

Aangezien het noodzakelijk is de zuivering van de handelsmarkt in stand te houden;

Om deze redenen:

De Rechtbank, maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de Wet van 15 juni 1935;

Verklaart failliet de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid FADESCA, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd was te Merksem, Bredabaan, 474, thans zonder gekende zetel, of ten huize van één der zaakvoerders, de Heer André De Schepper, wonende te Antwerpen, Abdijstraat 53 (H.R.A. 137.393);

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 25 januari 1962.

Voorzitter : M. L. Aelterman.

Rechters : M.M. J. d'Udekem d'Acoz en J. Vynake.

Referendaris : M. A. Van Hauwermeiren.

Advokaten : Mrs. Vanparrijs en Pilate.

Novatie of schuldvernieuwing. — Delegatie.

Er mag niet verward worden tussen de volmaakte delegatie, waar de vroegere schuldenaar van de schuld vrijgesteld werd (en die slechts kan spruiten uit een uitdrukkelijke wilsuiting van de schuldeiser) en de « onvolmaakte delegatie » waarbij de schuldeiser twee schuldenaars verkrijgt in plaats van één; deze onvolmaakte delegatie is eigenlijk geen echte novatie.

N.V.Baertsoen & Buysse t/ P.V.B.A. Firma Hilda.

Gezien de dagvaarding van 13-11-1961 en de andere stukken;

Overwegende dat de vordering strekt tot het betalen aan de eiseres door de verweerster van 67.688 fr. voor koopwaren (confectiegoederen - katoen - croiseline - cretonne - enz...) volgens de rekening voorkomend in de dagvaarding als volgt :

factuur 9-1-59	4.201 fr.
17-2-60	9.937 fr.
19-2-60	3.980 fr.
2-3-60	17.200 fr.
8-3-60	29.175 fr.
11-3-60	3.960 fr.
16-3-60	18.209 fr.
25-3-60	3.666 fr.
28-3-60	3.652 fr.
	93.980 fr.
interesten tot 25-11-60	1.398 fr.
protestkosten	122 fr.
	95.500 fr.
vijf betaalde wissels	41.343 fr.
	54.157 fr.
moratoire interesten van 25-11-60 tot op heden	2.700 fr.
prijshoogte van 20 % op de hoofdsom	10.831 fr.
	67.688 fr.

Overwegende dat de verweerster beweert dat zij deze som niet meer verschuldigd is, om reden dat zij haar confectiebedrijf met machines en stock overgelaten heeft aan zekere heer en mevrouw Vanden Driessche - De Meulemeester te Eeverbeek; dat zij beweert dat de eiseres zich akkoord had verklaard met de overdracht van het nog niet betaald stockgedeelte, mits acceptatie van II nieuwe wissels voor het nog verschuldigde saldo en mits tegentekening ervan door de overnemer voor aval;

— dat de oude en nog niet betaalde wissels door eiseres aan verweerster werden teruggezonden;

— dat, kort nadien, op verzoek van verweerster de eiseres akkoord zou geweest zijn om de verweerster er volkomen buiten te laten, en twintig nieuwe wissels in ontvangst nam, door de overnemer Vandendriessche alléén voor aanvaarding getekend en dit « ter delging van de schuld ».

Overwegende dat de verweerster beweert dat er aldus een schuldvernieuwing « delegatie » heeft plaats gevonden tussen verweerster en de overnemer van de handelszaak en dat aldus de schuld van de verweerster jegens de eiseres zou uitgedoofd zijn;

Overwegende dat het akkoord vanwege de eiseres, voorwaarde sine qua non van het bestaan van een novatie zou blijken uit de briefwisseling;

In rechte : Overwegende dat de « delegatio » inderdaad een novatie of schuldvernieuwing is; dat de schuldvernieuwing een duidelijke en uitdrukkelijke wilsuiting veronderstelt; (art. 1273 B.W.) wat betekent dat, in geval van twijfel, er geen novatie bestaat;

Overwegende dat de rechtspraak beslist dat de aanvaarding door een schuldeiser van wisselbrieven als betaling van de schuld geen schuldvernieuwing daartelt;

Overwegende dat wanneer er gezegd wordt dat de novatie duidelijk « uit de akte moet blijken » de wet niet de noodzakelijkheid van een geschrift beoogt, maar dat het inzicht van de novatie duidelijk uit de overeenkomst moet blijken; dat dit inzicht zelfs niet moet uitgedrukt zijn maar dat het met zekerheid uit de handelwijze der partijen moet spruiten, wat in zake het geval niet is;

Overwegende dat de rechter vrij over het al of niet bestaan van dit inzicht beslist; (Verbr. 25-2-1885 - D. 85-I-281 Boudry Lacantinerie - principes - 1895 T II bl. 775-776).

Overwegende dat, daarenboven, de wet uitdrukkelijk beslist dat in het geval van de delegatio, de wil der partijen expressis verbis uitgedrukt weze; t.i.z. dat in dat geval, de wet veroordeelt dat het « inzicht » tot novatie slechts bestaat indien de partijen het uitdrukkelijk verklaren, (en niet stilzwijgend laten vermoeden).

Overwegende dat de delegatio een soort novatie is waardoor de vroegere schuldenaar aan zijn schuldeiser een derde persoon verschafft om zijn schuld te delgen; dat die derde persoon zich alsdan ten aanzien van de schuldeiser verbindt; doch art. 1275 van het B.W. vermeldt « La délégation par laquelle un débiteur donne au créancier un autre débiteur qui s'oblige envers le créancier n'opère pas novation (c.a.d. libération de dette) si le créancier n'a expressément déclaré qu'il entendait décharger son débiteur qui a fait la délégation » (Verbreking 8.2.1888 - S 90 - I - 85 D. 88.I.372).

Overwegende dat er dus twee soorten van delegaties bestaan : deze die de vroegere schuldenaar vrijstelt (dit kan slechts bereikt worden bij middel van een uitdrukkelijke wilsuiting van de schuldeiser (wat in zake ook niet het geval is); bij gebrek hieraan heeft men te doen met een tweede soort delegatie, waarbij de schuldeiser twee schuldenaars verkrijgt in plaats van één : hij bekomt er een tweede zonder de vroegere verliezen : het is de « onvolmaakte delegatie » (die eigenlijk geen echte novatio is);

Overwegende dat alleen ingeval van « volmaakte delegatie » (délégation parfaite) het risico van de insolvabiliteit van de nieuwe schuldenaar ten laste valt van de schuldeiser (zie Boudry Lacantinerie nr. 1093 T II);

Overwegende dat het dus in zake gaat om een « onvolmaakte delegatio » waar de vroegere schuldenaar niet vrijgesteld is van de betaling;

Om deze redenen :

De rechtbank,

Alle meerdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verklaard de vordering ontvankelijk en gegrond;
 Veroordeelt de verweerster tot het betalen aan de eisers van 67.688 F meer de gerechtelijke interesten;
 Verwijst verweerster in de kosten van het geding, voorlopig begroot op 1032 F, registratie- en expedietierechten niet inbegrepen;
 Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad spijs elk verhaal en zonder borg.

VREDEGERECHT TE BRUSSEL

2de Kanton. — 20 februari 1962.

Vrederechter : P. Rollier.
 Advokaten : Mrs. Pierre Ronse, Brasseur
 en A. Van Espen.

Delegatieovereenkomst tot zekerheid van afbetalingskoop. — Toestemming van drie partijen. — Abstrakte verbintenis ondanks verwijzing naar de onderliggende overeenkomst.

Indien de delegatie essentieel een driepartijenovereenkomst uitmaakt, is zij nochtans aan geen bijzondere pleegvormen onderworpen en kan de toestemming van de delegataris, bij ontbreken van zijn handtekening op de akte, uit andere omstandigheden vaststaan.

Uit de delegatieovereenkomst ontstaat in hoofde van de gedelegeerde een abstrakte verbintenis, m.a.w. niet tegenstelbaarheid van verweermiddelen uit zijn verhouding met de delegant, mits de delegataris te goeder trouw weze.

De vermelding van de onderliggende afbetalingskoop in de delegatieovereenkomst, die tot zekerheid daarvoor werd aangegaan, brengt op zich zelf niet mede dat de verweermiddelen daaruit tegenstelbaar zouden zijn.

De Cock en Colla t/ N.V. Belfort en N.V. Mufides.

Overwegende dat eisers beweren het slachtoffer te zijn geweest van een verkoop op afbetaling op 25-2-1958 tussen verkoper Stee en henzelve gesloten;

Overwegende dat de N.V. Mufides, tweede verweerster, de financiering van de verkoop verzorgde, dat deze maatschappij zich tegen het risico van onvermogen van eisers, bij de N.V. Belfort verzekerde;

Overwegende dat de N.V. Belfort, gebruik makende van de loonsafstand bedongen in het verkoopcontract, bij de werkgever van eerste eiser een som van 18.280 F heeft doen inhouden;

Overwegende dat eisers van verweersters terugbetaling vragen van : 1e de som van 24.781 F zijnde al de sommen door eisers uitbetaald, zowel aan verkoper Stee als aan verweersters alsook de gerechtskosten door Stee verschuldigd in verband met het kontrakt van 25-2-1958 en door verweersters zonder recht of minstens zonder oorzaak ontvangen;

2e de som van 1.999 F ten titel van schadevergoeding;

Overwegende dat de verkoop op afbetaling op 25-2-1958 van een breimachine door Stee aan eisers door vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg d.d. 27-10-1959 ex tunc werd ontbonden ten nadele van verkoper Stee;

Overwegende dat onderaan het verkoopcontract op afbetaling een delegatieovereenkomst werd bedongen waarbij aan de N.V. Mufides de rechten van verkoper werden overgedragen;

Overwegende dat eisers vruchteloos de nietigheid van voormelde delegatie inroepen daar zulk kontrakt een driepartijenovereenkomst is en alleen de handtekeningen van koper en verkoper er op voorkomen;

dat de delegatieovereenkomst tot stand komt « solo consensu » van de partijen en geen speciale pleegvormen vereist, dat ter zake alleen Mufides, die niet getekend heeft, het tot stand komen van deze overeenkomst zou kunnen betwisten, doch het niet doet;

Overwegende dat niet kan betwist worden dat de geldig gesloten delegatieovereenkomst in principe in hoofde van de gedelegeerde een abstracte verbintenis doet ontstaan, hetgeen betekent niet tegenstelbaarheid van verweermiddelen die hij jegens de delegant (verkoper Stee) had kunnen laten gelden — A.P.R., Tw. delegatie w. 132) tenzij a) afwezigheid van goede trouw in hoofde van delegataris (Mufides) of nog,

b) indien de tegenstelbaarheid van verweermiddelen, jegens delegant bedongen werd in de delegatieovereenkomst;

Overwegende dat ter zake niet bewezen is dat verweersters ter kwade trouw zouden hebben gehandeld, dat de N.V. Mufides die de verkoper Stee heeft betaald, niet verantwoordelijk kan worden gesteld voor de fouten en oplichtingen door Stee gepleegd, welke handelingen zij op het ogenblik van het sluiten van de delegatieovereenkomst niet kende, dat de complicatie van de financiering insgelijks niet het bewijs van de kwade trouw van de N.V. Mufides bewijst;

b) Overwegende dat de omstandigheid dat verkoopkontrakt en delegatieovereenkomst op hetzelfde stuk d.d. 25-2-1958 werden aangegaan niet bewijst dat partijen het inzicht hebben gehad de delegatieovereenkomst aan de verkoopovereenkomst materieel te verbinden, dat de bewoording tous les droits qu'il (verkoper Stee) « possède à charge des acheteurs du chef du présent contrat » vermeld in de delegatieovereenkomst niet betekenen dat de rechten van koper (De Cock) aan delegataris (Mufides) zouden tegenstelbaar gesteld worden;

Overwegende dat eerste eiser ten onrechte beweert dat de N.V. Belfort als verzekeraar, zonder recht zou hebben gehandeld door afhoudingen op zijn loon te doen verrichten bij zijn werkgever, daar de verzekeraar alleen gesubrogeerd is wanneer hij betaald heeft, dat inderdaad het tegenovergestelde kan bedongen worden tussen verzekeraar en verzekerde, dat eerste eiser er geen belang bij heeft dit middel in te roepen vermits hij, moest het aangenomen worden, dezelfde verplichtingen zou hebben tegenover de N.V. Mufides de verzekerde van de N.V. Belfort;

Om deze redenen :

Beslissende op tegenspraak in eerste aanleg;

Alle andere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;
 Zeggen de eis niet gegrond, wijzen hem af, veroordelen eisers tot de kosten.

NOOT. — Wat betreft de tegenstelbaarheid van verweermiddelen, gegrond de onderliggende overeenkomst, wanneer de delegatieovereenkomst er naar verwijst. Zie A.P.R., Tw. Delegatieovereenkomst, door Jan Ronse, nrs 155 en volg.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

- Nuver E.H., W.H. Schipper en A. A.J. Loeften, Het burgerlijke ambtenarenrecht. Arnhem, Vuga-Boekerij/G.W. van der Wiel & Co.
- Stigter D.C.M. en A.G. Ploeg, Levensverzekering. Juridische, wiskundige en fiscale beschouwingen. 7e dr. Zwolle. W.E.J. Tjeenk Willink.
- Versteeg Th.A. Overzicht van privaatrechtelijke uitspraken van de Hoge Raad. 37. Gepubliceerd in het eerste halfjaar van 1961; 1094-1115. 's Gravenhage. A. Jongbloed & Zoon.

Frankrijk

- Annales de la Faculté de droit et des sciences politiques et économiques de Strasbourg. La Protection internationale des droits de l'homme dans le cadre européen. Travaux du colloque organisé par la Faculté et liaison avec la direction des droits de l'homme du Conseil de l'Europe. Dalloz.
- Aubry et Rau, Droit civil français. T. VIII, Mariage, divorce, séparation. 7e édit. par Paul Esmein, libr. Techniques.
- Bailey R., Tarifs et commerce en Europe occidentale. Les Six et les Sept. T. IV. Libr. Gén. de Droit et de Jurisprudence.
- Baudin L., L'Etat jésuite du Paraguay. Edit. Genin. Libr. de Médecis.
- Beauté J., Le Droit de pétition dans les territoires sous tutelle. Libr. Gén. de droit et de Jurispr.
- Bowie R. et Friedrich C.J., Etudes sur le fédéralisme. 2e partie. Libr. Gén. de Droit et de Jurispr.
- Duverger M., Institutions politiques et droit constitutionnel. Nouv. édit. entièrem. réfondue. Presses Univ. de France.
- Ferromière J., Les Opérations de banque. Libr. Dalloz.
- Hamonic G., Cours de droit commercial, 8e édit. Libr. Gén. de Droit et de Jurispr.
- Juglart M. de et Villeneau J. et collab., Répertoire méthodique et pratique de l'assistance en mer. T.I. Libr. Gén. de Droit et de Jurispr.
- Lescuyer G., Le Contrôle de l'Etat sur les entreprises nationalisées. Libr. Gén. de Droit et de Jurispr.
- Liet-Veaux G., Législation de la construction. Libr. Techniques.
- Martin M., Tarif fiscal. Libr. Techniques.
- Mimin P., Le Style des jugements. Libr. Techniques.
- Pfloschner F., Les Dispositions de la Constitution du 27 octobre 1946 sur la primauté du droit international et leur effet sur la situation des étrangers en France sous la IVe République. Droz.
- Rideau M., Précis de législation du travail. Dunod.
- Touchar d J. avec la collab. de Bodin L., Jeannin P., Lavau G. et Sirinelli J., Histoire des idées politiques T.II. Du XVIIIe siècle à nos jours. Nouv. édit. Presses Universitaires de France.
- Vennot J.H., Les Echanges de locaux d'habitation. Libr. Gén. de Droit et de Jurispr.

Engeland

- Aspinall A., etc., Parliament Through Seven Centuries: Reading and Its M.P.'s Hansard Soc. : Cassell.
- Butts G.M., Modern County Court Procedure. Solicitors' Law.
- Campbell G., Imposter at the Bar : William Suller. Hodder.

- Chapman G., Statutes on the Law of Torts. Butterworth.
- Chester D. & N. Bowring, Questions in Parliament. Oxf. U.P.
- Considine B., The Crime That Nearly Paid. Deutsch.
- Davies E., Transport in Greater London. Greater London Pprs. Lond. Schl. Econ.
- Dix D.K., In the Eyes of the Law. E. Arnold.
- Donnison D.V., Health, Welfare and Democracy in Greater London. Greater London Pprs. Lond. Schl. Econ.
- Dymond R., Death Duties. 2nd Cum. Suppt. to 13e. Solicitors' Law.
- Eayrs J., The Art of the Possible : Government and Foreign Policy in Canada. Toronto U.P. : Oxf. U.P.
- Elias T.O., Ghana and Sierra Leone : The Development of Their Laws and Constitutions. Brit. C'wealth. Stevens & Sons.
- Elias T.O., Nigerian Land Law and Custom. Routledge.
- Hanson A.H. & H.V. Wiseman, Parliament at Work : A Casebook of Parliamentary Procedure. Stevens & Sons.
- Jordan F., Wards of Court. Oyez Practice Notes. 2e. Solicitors' Law.
- Konefsky S.J., The Legacy of Holmes and Brandeis. Collier Bks. n.e. Macmillan.
- Legg T., Real Property and Conveyancing. Leading Cases in a Nutshell. Sweet & M.
- Mc Dougal M.S. & F. Feliciano, Law and Minimum World Public Order. Yale U.P.
- Maddox R. & R. Fuquay, State and Local Government. Van Nostrand.
- Maxwell, Sir P.B., Interpretation of Statutes. 11e R., Wilson & B. Galpin. Sweet & M.
- Menon K., Outlines of Jurisprudence. A ia Pub. Ho.: Book Centre.
- Morris, Herbert (Ed.), Freedom and Responsibility : Readings in Philosophy and Law. Stanford U.P. : Oxf. U.P.
- Mueller G. (Ed.), The Turkish Criminal Code. Amer. S. of Foreign Penal Codes. Sweet & M.
- Mumford G., A Guide to Juvenile Court Law. 2 tabs. 5r.e. Jordan & Sons.
- Perham M., Native Administration in Nigeria. Oxf. U. P.
- Radin E.D., Twelve Against Crime. Collier Bks. Macmillan.
- Schmitthoff C., The Export Trade : The Law and Practice of International Trade. Stevens & Sons.
- Schwarz J.I., Police Roadblock Operations. Blackwell Sci.
- Smith L.W. Merrow- & J. Harris, Prison Screw. Jenkins.
- Street H., Principles of the Law of Damages. Sweet & M.
- Willson F.M.G., Why Study Government ? Oxf. U.P.

Zwitserland

- Bänninger Kurt, Die Neuwertversicherung in der Schweiz, ihre Zulässigkeit und heutige rechtliche Ausgestaltung. Bern, Stämpfli, 1962.
- Greyerz Walo von, A visit to the Swiss Houses of Parliament. Bern, Haupt. 1961.
- Kissling Josef Anton, Korporative Gebilde nach solothurnischem öffentlichen Recht. Winterthur Keller, 1961.
- Berner Kommentar, Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht. Begr. von Max Gmür, Unter Mitw. von Emil Bech, u. a. Hrg. von Hermann Becker, Bern Stämpfli.

I: Einleitung und Personenrecht.

(Abt. I: Einleitung Artikel 1-10 Zgb. Erl. von Peter Liver, 1962.

Wehrli Peter, Die geinsame Durchführung des Gesamtarbeitsvertrages gemäss Art. 323ter Or, Zürich, Juris-Verlag, 1961.

Oostenrijk

Dorazil Wilfried, Kommentar zum Erbschafts- und Schenkungssteuergesetz samt Erbschaftssteueräquivalentgesetz und einem Anhang einschlägiger Rechtsvorschriften. Wien, Manz, 1961.

Kummer Karl, Lehrbuch des österreichischen Arbeitsrechtes. Wien, Oesterr. Gewerkschaftsbund 1961.

Maverhofer C., Der Kraftfahrzeugdiebstahl und verwandte Delikte. Mit. 3 Textabb. Wien, Springer, 1961.

Melichar E., Finanzverfahren und Rechtsstaat. Groz, Kienreich, 1962.

Renner Karl, Das Erbe des Rechtsstaates sichern! Karl Renner über die Rechtsstaatsidee. Wien, Sozialwiss. Arbeitsgemeinschaft 1962.

Duitsland

Beckel Albrecht, Christliche Staatslehre. Dokumente. Osnabrück Fromm, 1961.

Benisch Werner, Die Wahl der Rechtsform bei Kartellen. Düsseldorf, Verl. Handelsblatt 1961.

Boehmer Gustav, Die Teilreform des Familienrechts durch das Gleichberechtigungsgesetz vom 18 juni 1957 und das Familienrechtsänderungsgesetz vom 11 august 1961. Tübingen, Mohr, 1962. Boehmer, Einführung in das bürgerliche Recht. Nachtr. Recht u. Staat in Geschichte u. Gegenwart.

Brauchitsch Max von, Verwaltungsgesetze des Bundes und der Länder, Neu hrsg. von Carl Hermann Ule, Köln, Berlin, München, Bonn, Heymann, 1962.

Broermann Reinhold, Das Recht des Pädagogischen Hochschulen in der Bundesrepublik Deutschland. Berlin, Duncker & Humblot 1961.

Buchwald Friedrich u. Erhard Tiefenbacher, Die zweckmässige Gesellschaftsform nach Handels- und Steuerrecht. Neubearb. u. erw. Aufl. Heidelberg Verl. Ges. Recht. u. Wirtschaft 1961.

Craushaar Götz von, Die internationalrechtliche Anwendbarkeit deutscher Prozessnormen. Oesterreichisches Erbrecht im dt. Verfahren. Karlsruhe, C.F. Müller 1961.

Depenmrock Johannes, Die Stellung der Kommunen in der Versorgungswirtschaft. Ein Beitr. zum Wirtschaftsverfassungsrecht. München, u. Berlin, Beck, 1961.

Erbs-Kohlhaas, Strafrechtliche Nebengesetze. Hrsg. von Max Kohlhaas. Bearb. von Georg. Erbs. Erg. Lfg. 9. München u. Berlin; Beck 1961.

Fenn Herbert, Die Anschlussbeschwerde im Zivilprozess und im Verfahren der Freiwilligen Gerichtsharkeit. Bielefeld; Giezeking 1961.

Fleck Rudolf u. Hands. Joachim Meyer-Marsilius, Niederlassung im Ausland. Niederlassung dt. Firmen im Ausland u. ausland Firmen in Deutschland. Losebl. Ausg. 1961. Köln, Wirtschaftsdienst.

Hallier Hans-Joachim, Völkerrechtliche Schiedsinstanzen für Einzelpersonen und ihr Verhältnis zur innerstaatlichen Gerichtsharkeit. Eine Untersuchung d. Praxis seit 1945. Köln, Berlin, Bonn, München, Heymann 1962.

Härtnick Kurt u. Otfried Schmack, Das Sozialversicherungsrecht für Mitglieder sozialistischer Pro-

duktionsgenossenschaften und Kollegien der Rechtsanwälte. Textausg. mit Anm. u. Sachreg. Berlin, VEB. Dt. Zentralverlag 1961.

Hastler Hanns, Aufbau und Verfahren der Sozialgerichtsbarkeit. Kommentar zum Sozialgerichtsgesetz. Fortgef. von Rohwer-Kahlmann unter Mitarb. von Günther Schroeders-Printzen, Losbl. Ausg. Bad Godesberg, Asgard-Verl.

Hubmann Heinrich, Gewerblicher Rechtsschutz. Ein Studienbuch. München, u. Berlin; Beck, 1962.

Jäger Carl Hellmut, Das Arbeiterkrankheitsgesetz in der Praxis. Erl. zum Gesetz zur Verbesserung d. wirtschaftl. Sicherung d. Arbeiter im Krankheitsfalle. Wiesbaden, Betriebswirtschaftl. Verl. Gabler 1961.

Jäger Carl Hellmut, Krankheit der Arbeitnehmers. Freiburg i. Br. Haufe 1961.

Jayme Erik, Spannungen bei der Anwendung italienischen Familienrechts durch deutsche Gerichte. Bielefeld, Giezeking 1961.

Juristen-Jahrbuch, Unter Mitarb. d. Dt. Juristenstages des Dt. Richterbundes, des Dt. Anwaltvereins, der Gemeinschaft d. Dt. Notariats u. von Angehörigen d. jurist. Fakultäten u. d. Justizministerien hrsg. von Gerhard Erdsiek Bd. 2. 1961-62, Köln-Marienburg, O. Schmidt 1961.

Krüger Herbert, Die öffentliche Verantwortung des Eigentümers. Stuttgart, Hamburg, Verein Naturschutzpark e.V. 1961.

Lieberwirth Ralf, Das Schmerzensgeld, Systemat. Darst. u. Entscheidungssammlung, 2 überarb. u. erw. Aufl. Heidelberg, Verl. Ges. Recht u. Wirtschaft 1961.

Lüncke Dieter, Entwicklungslinien im französischen gesetzlichen Güterrecht, dargestellt unter Berücksichtigung von Grundgedanken der deutschen Güterrechtsreform. Eine rechtsvergleichende Beiträge zur Neuordnung d. ehel. Güterrechts in Frankreich. Bielefeld, Gieseking 1961.

Nicklisch Hellmut, Das Recht der kommunalen Wirtschaftsbetriebe in der Bundesrepublik und in West-Berlin, Textsammlung amtl. Vorschriften. Hrsg. von d. Wirtschaftsberatum. Aktiengesellschaft, Düsseldorf, Verl. Buchhandlung d. Inst d. Wirtschaftsprüfer, 1962.

Niggemeier Heinrich, Der Teilerlass der Gewerbesteuer auf Grund der Verwaltungsanordnung der Bundesregierung vom 21 Januar 1958. Düsseldorf, Verl. Buchhandl. d. Instituts d. Wirtschaftsprüfer 1962.

Rehfeld Bernhard, Wertpapierrecht. Ein Studienbuch 6. erg. Aufl. München u. Berlin, Beck 1962.

Rosenau Heinz u. Friedrich Kuhlberg, Handbuch für den Praktiker des Vertragsrechts und des Steuerrechts. 2 neubearb. u. erw. Aufl. Celle, Pohl 1962.

Schmidt Rudolf, Deutscher Städtebund, Ziviler Bevölkerungsschutz in den Städten. Vortrag. Düsseldorf, Kirchfeldstr. 1960.

Steinberg Wilhelm, Kapitalgesellschaft und Gesellschafter. Die steuerl. Beurteilung von Vertragsgestaltungen. Heidelberg, Verl.-Ges. Recht u. Wirtschaft, 1961.

Thieme Werner, Der öffentliche Dienst in der Verfassungsordnung des Grundgesetzes, Göttingen, Schwarz 1961.

Ullrich Wolfgang, Verbrechensbekämpfung. Geschichte, Organization. Rechtsprechung. Luchterland 1961.

Wickrath Inge, Die Abgrenzung der Tatfrage von der Rechtsfrage in der Rechtsprechung des Bundesfinanzhofs. Düsseldorf, Verl. Buchhandl. d. Instituts d. Wirtschaftsprüfer 1961.

Wiefels Josef, Handelsrecht, 1. Düsseldorf, Schwann, Stuttgart, Kohlhammer 1962.
Wolf Joseph Georg, Der Normzweck im Deliktsrecht. Ein Diskussionsbeitrag. Göttingen, Schwartz, 1962.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Pleitwedstrijd van 15 september 1962

Zoals vorige jaren zal het Verbond der Belgische Advocaten een pleitwedstrijd inrichten voor al de leden der balie die sedert min dan vijf jaar de eed hebben afgelegd.

In verband hiermede drukken wij hieronder het schrijven dat door het Verbond werd toegezonden aan de Heren Stafhouders alsmede het reglement van de pleitwedstrijd.

16 april 1962.

Mijnheer de Stafhouder,

De pleitwedstrijd van het Verbond zal dit jaar op 15 september 1962 doorgaan.

Verschillende confraters van de Jonge Balie houden er immers aan in hun eigen schoot een voorafgaandelijke wedstrijd in te richten, waarvan de laureaat aangeduid wordt als kandidaat voor de wedstrijd van het Verbond.

Dergelijke voorafgaandelijke wedstrijd is vanzelfsprekend van aard de waarde van de kandidaten te bevorderen en het Verbond kan niet anders dan zich verheugen over de belangstelling waarvan de Conferenties van de Jonge Balie blijken geven voor de pleitwedstrijd van het Verbond door aldus te handelen.

De vorige jaren nochtans ontstonden er soms moeilijkheden doordat de voorafgaandelijke wedstrijd van zekere conferenties niet beëindigd was op de datum bepaald door het indienen van de kandidaturen voor de pleitwedstrijd van het Verbond.

Daarom is het dat, enerzijds, om het inrichten van voorafgaandelijke wedstrijden door de conferentie van de Jonge Balie aan te moedigen, en anderzijds, om de moeilijkheden te vermijden welke zich de vorige jaren hebben voorgedaan, het Verbond beslist heeft de datum van de pleitwedstrijd te verschuiven tot het begin van het gerechtelijk jaar.

* * *

Ik verzoek U hierbij het reglement te vinden van de pleitwedstrijd en ik veroorloof me uw aandacht te vestigen op de datum van 1 juni 1962 welke bepaald werd voor het indienen van de kandidaturen.

Zodra U mij uw kandidaat zult hebben doen kennen zal ik U de bijkomende inlichtingen laten geworden betreffende de pleitwedstrijd en deze inlichtingen zullen eveneens rechtstreeks aan uw kandidaat gestuurd worden.

Gelieve, Mijnheer de Stafhouder, de uitdrukking mijner oprechte hoogachting te aanvaarden.

A. Bayart,
 Algemeen Secretaris.

Reglement

I. Deelneming, Prijzen en Jury

1. De wedstrijd is voorbehouden aan de confraters van de Belgische balies die op 31 december 1961 sinds

minder dan vijf jaar de eed hebben afgelegd. Nochtans zijn de laureaten der vorige jaren tot deze wedstrijd niet toegelaten.

2. Iedere balie duidt, door het orgaan van de Voorzitter der Conferentie van de Jonge Balie en, daar waar dergelijke conferentie niet bestaat, door het orgaan van de Heer Stafhouder, de kandidaat of de kandidaten aan die aan de wedstrijd zullen deelnemen. Iedere balie kan slechts één kandidaat voor de nederlandstalige wedstrijd en slechts één kandidaat voor de franstalige wedstrijd aanduiden.

3. Het Verbond hecht een eerste prijs van 7.500 F aan de nederlandstalige wedstrijd en een eerste prijs van 7.500 F aan de franstalige wedstrijd.

4. De Heer Voorzitter van het Verbond hecht een tweede prijs van 3.000 F aan de nederlandstalige wedstrijd en een prijs van 3.000 F aan de franstalige wedstrijd.

5. Daarbij hecht Mr. Raymond Janne, van de Balie te Luik, uittredend Voorzitter van het Verbond, nog een bijzondere prijs van 3.000 F voor de franstalige kandidaat die het beste pleidooi in het Nederlands zal hebben gehouden.

6. De jury voor de nederlandstalige wedstrijd wordt voorgezeten door de Heer Stafhouder René Victor van de Balie te Antwerpen. De jury voor de franstalige wedstrijd wordt voorgezeten door de Heer Stafhouder Charles Fincoeur van de balie te Luik.

7. Zowel voor de nederlandstalige als voor de franstalige wedstrijd wordt de jury samengesteld uit de voorzitter en twee bijzitters. Deze laatsten zullen voorzitters zijn van respectievelijk nederlandse en franstalige Conferenties van de Jonge Balie.

De bijzitters worden door het lot getrokken.

8. De kandidaturen worden ingediend vóór 1 juni 1962 bij Mr. Arnould Bayart, algemeen sekretaris van het Verbond, Messidorlaan 202, Brussel 18.

Vlaamse Conferentie van de Balie van Antwerpen.

Sinds jaren onderhoudt onze Conferentie, die van het vrouwelijk geslacht is, schitterende betrekkingen met de heer Heylen en diens braintrust.

Schitterende betrekkingen geven dito resultaten: geslaagde première van een prachtige film voor een bomvolle zaal. En het jaar 1962 was geen uitzondering op deze algemene regel. De grote Quellin zat boordevol, wat bij enkelen zelfs de bedenking deed oprijzen of er nu welkewijl te Antwerpen zoveel magistraten en advocaten waren.

De film zelf, een realisatie van de Japanner Kaneto Shindo, behoort ongetwijfeld tot een der sterkste verwezenlijkingen, welke de zevende kunst ons ooit schonk. «Het naakte Eiland» verdient zonder de minste restriktie de hoogste onderscheiding, waarmede dit filmprodukt op het recente Festival van Moskou werd bekroond. Aangrijpend — en zulks spijs er geen tien woorden gesproken worden — is de weergave van die dagelijkse, onbarmhartigharde levensstrijd, welke een Japans gezin voert tegen de onherbergzame natuur. Met wondere filmbeelden schildert de kineast de meest alledaagse dingen op de meest eenvoudige en realistische manier. Men zou deze film de triomf van de eenvoud mogen noemen, maar juist dergelijke filmtaal, welke in de eerste plaats beeldentaal is, spreken kan slechts voorbehouden zijn aan zeer grote kunstenaars.

Om objektief te zijn moeten we meedelen achteraf te hebben vernomen dat niet alle aanwezigen in de

wolken waren. Onder hen waren er zowel van het mannelijke als van het schone geslacht: de eersten hebben zich misschien laten ver- en misleiden door het bijvoeglijk naamwoord, dat in de titel voorkomt; de tweeden hebben denkelijk die avond gevoeld hoe minder erg de gevolgen der erfzonde voor hen zijn...

K.F.

Conferentie van de Jonge Balie te Brugge.

Voordracht gehouden door Mr. Albert Claes.

In de reeks voordrachten ingericht door de Conferentie van de Jonge Balie, bij de Rechtbank te Brugge, was het op dinsdag 27 februari 1962, een eigen confrater welke sprak over «Het Faillissement». M^{tr} Albert Claes, plaatsvervangend referendaris, behandelde dit onderwerp met de nauwgezetheid welke hem kenmerkt.

Spreeker zelf beschouwde de voordracht als een inleiding en een leidraad voor de jonge confraters, die nog maar pas met faillissementen in aanraking geweest waren.

Of een advocaat ook curator van een faillissement kon worden is oorspronkelijk een betwist probleem geweest; de Tuchtraad bij de Balie te Brussel was destijds zelf van mening dat dit niet paste. Sedert lange tijd is iedereen het er echter over eens dat advocaten curator mogen worden doch nog steeds kan dergelijke aanstelling ongepast zijn voor vroegere raadslieden, en deze van sommige schuldeisers.

Het eerste werk na de benoeming tot curator is het opmaken van de inventaris waarbij de curator wordt geholpen door de Rechter Commissaris en een griffier welke in deze zaken over het algemeen een zeer grote praktische ervaring bezit. Het opmaken van de inventaris is dringend en alles wat er staat dient geakteerd te worden: de gefailleerde zelf dient erbij tegenwoordig te zijn. Van deze gelegenheid dient gebruik gemaakt te worden om een eerste maal contact te nemen met de gefailleerde. Hoe pijnlijk het misschien ook is, dient de curator de portefeuille van de gefailleerde na te zien, alsmede de handtas van de vrouw zoals ook de juwelen dienen geïnventarieerd te worden en de verzekeringen dienen nagezien te worden. De boekhouding dient medegenomen te worden terwijl er dient nagegaan te worden of er geen inpandgevingen zijn en welke de nog lopende kontrakten zijn. Bij deze verrichtingen is de rechter-commissaris in feite de vervanger van de Vrederechter. Om tijdverlies te voorkomen zal het nodig zijn alle bescheiden van bij het begin af zorgvuldig te klasseren.

Een ander probleem is de houding door de curator te nemen tegenover aan de gang zijnde uitvoeringen. Zo de verkoopdag vastgesteld is, heeft de vervolgende partij het recht hem te laten doorgaan, doch de curator moet ervoor zorgen dat de gelden hem afgegeven worden, minstens zo het niet om de verhuurder, de pandhouder of hypothecaire schuldeisers gaat. Zo de verkoopdag niet vastgesteld is, is er automatische schorsing wanneer de vervolgende partij een chirographaire schuldeiser is. Zo het om een bevoorrechte gaat, is er in beginsel schorsing tot het PV van nazicht der schuldvorderingen. Dit geldt echter niet voor verhuurder, pandhoudende of hypothecaire schuldeisers.

Voor de aangifte der schuldvorderingen dienen de schuldeisers per aangetekend schrijven verwittigd te worden door de curator. Moeten niet noodzakelijk een aangifte doen, de fiskus, de schuldvorderingen met een bijzonder voorrecht en hypothecaire schuldvorderingen, terwijl personen die een vonnis bekomen hebben na

faling automatisch dienen ingeschreven te worden. Een te groot aantal betwistingen moet vermeden worden, door, in geval de eedformule of de stukken vergeten werden, deze terug te zenden voor aanvulling. Men moet echter oppassen met de aanvaarding van schuldvorderingen omdat een aanvaarding definitief bindend is voor de curator.

De onroerende goederen van het faillissement kunnen slechts verkocht worden na afhandeling van de betwistingen zodat het best is wanneer een betwisting niet snel kan opgelost worden, de schuldvordering provisioneel te aanvaarden.

Tegenover de persoon van de gefailleerde dient de curator steeds voorzichtig te blijven. Zo is het formulier dat men van het Parket krijgt moeilijk in te vullen, de eerste dagen na het faillissement. Men moet echter geen strafonderzoek uitlokken betreffende detailkwesties. De gefailleerde behoudt al zijn persoonlijke rechten zoals bvb. de echtelijke toestemming; hij behoudt ook zekere patrimoniale rechten zoals het recht op 4/5 van zijn loon tot 72.000 F, recht op gezinsvergoedingen en andere sociale rechten.

Art. 592 BRV is niet toepasselijk op de faling zodat werktuigen, beroepsboeken, het nodige om te slapen en eten te maken wel beslagbaar zijn; art. 476 van de wet op de faillissementen laat echter toe, om met toestemming van dhr Rechter-Commissaris de meest elementaire menselijke maatregelen voor de gefailleerde en zijn familie te treffen.

Het onderzoek van het huwelijkscontract dient zorgvuldig gedaan. Inderdaad, zeer dikwijls zijn de goederen in het huwelijkscontract te summier beschreven en aldus niet individualiseerbaar zodat zij aan de massa toekomen. Voor de goederen tijdens het huwelijk gekocht, door de echtgenote onder het regiem van de scheiding van goederen, dient niet enkel de aankoop op haar naam bewezen doch ook de aankoop met persoonlijke gelden.

Een ander groot probleem is dat van het retentie-recht; de beste oplossing door de rechtspraak hier aan gegeven is deze van de Rechtbank van Koophandel te Gent bij vonnis van 15.1.1955, nl. het openbaar verkopen van de wagen door de curator die de garagist van de opbrengst vooruit betalen moet.

Schuldvergelijkingen zijn niet meer mogelijk na de faling en zes maanden vóór de faling kunnen conventionele schuldvergelijkingen zelfs nietig zijn. Het principe wordt echter verzacht bij correlatieve verbintenissen, vb. bij een aannemer waar de bouw gebreken vertoont; ook de rekening-courant stelt hier allerlei problemen.

De verzekeringen dienen allemaal nagezien te worden: is de brandverzekering nog geldig, is er nog een verzekering voor het personeel, wat met eventuele levensverzekeringen? Levensverzekeringen komen toe aan de weduwe en de kinderen wanneer deze ten hunnen voordele zijn bedongen en de gefailleerde komt te overlijden. De afkoping van een levensverzekering wordt aangezien als een persoonlijk recht zodat de gefailleerde vrij blijft dit al dan niet te aanvaarden. Bij inkoping komt het geld echter te goed aan het faillissement. Bij ongevallenverzekering hebben derdenslachtoffers een voorrecht op de vergoeding.

Verkopingen met ontbindend beding gelden niet tegenover derden tenzij al de voorwaarden vervuld zijn voor het in concurs komen met derden. Voor de realisatie van het actief dient voor de onroerende goederen gewacht te worden tot na de concordataire vergadering. Voor de roerende goederen kan dit gebeuren mits toelating van de rechtbank onderhands of bij voorkeur openbaar. Verplichtingen tegenover de fiskus

op gebied van overdrachttaks blijven bestaan; opgelet dient te worden voor de speciale reglementering op de verkoop van likeuren. Gelden opgebracht door verkopen dienen zo spoedig mogelijk in de consignatiekas gestort te worden, anders loopt de curator gevaar persoonlijk voor de interessen verantwoordelijk gesteld te worden. Er mag echter een kleine reserve aangelegd worden voor de normale kosten.

De vereffening van een faillissement vereist een vonnis.

Na deze heldere en systematische uiteenzetting drukte spreker de hoop uit te hebben medegeholpen om beter de weg te leren vinden in het labyrint van het faillissement. Het dankbaar applaus van de aanwezigen zal de spreker wel overtuigd hebben dat hij in zijn opzet geslaagd was.

Pleiten in Benelux-verband

Reeds veel werd in de laatste tijd geschreven aangaande de inrichting van een Europese balie. Zullen al de advocaten, ingeschreven in de balies der zes landen van de Europese gemeenschap, voor alle rechtsmachten dezer landen mogen pleiten of zal er een afzonderlijke Europese balie worden ingericht?

Het probleem is voorzeker nog niet rijp. Meer en meer doet zich echter de dringende noodzakelijkheid gevoelen van een regeling wat betreft de pleidooien in Benelux-verband.

Zullen de Nederlandse advocaten voor Belgische rechtsmachten en wederkerig de Belgische advocaten voor Nederlandse rechtsmachten mogen pleiten?

De Algemene Raad der Nederlandse Orde van Advocaten heeft desaaangaande op 27 maart 1962 aan de Heer Minister van Justitie een schrijven gericht, dat gepubliceerd werd in het laatste nummer van het Advocatenblad en dat wij hieronder aan onze lezers mededelen.

* * *

Excellentie,

Gezien de intensivering der internationale betrekkingen doen zich meer dan vroeger gevallen voor, waarin Nederlandse advocaten een zaak te behandelen krijgen voor Belgische gerechten en omgekeerd. In civilibus zal daarbij veelal de Belgische rechter Nederlands recht, de Nederlandse rechter Belgisch recht moeten toepassen. Wij hebben dit vraagstuk onder ogen gezien en zouden hieromtrent het volgende willen opmerken.

1. Nederlandse advocaten kunnen in België voor de gerechten optreden, mits de voorzitter van het gerecht zijn toestemming daartoe verleent. De voorzitter pleegt hieromtrent het advies van de betrokken deken te vragen, hetwelk in het algemeen wordt gevolgd. Het was tot voor kort gebruikelijk, dat deze toestemming werd verleend, ten aanzien van gerechten, alwaar bijstand door een advocaat verplicht was werd dan tevens de voorwaarde gesteld, dat de Nederlandse advocaat zich door een Belgische confrère deed bijstaan. Deze regeling geldt niet voor het Hof van Cassatie.

Laatstelijk zijn tegen deze gang van zaken echter bezwaren gemaakt, o.a. door de deken te Brussel, die te kennen heeft gegeven zijn standpunt te willen herzien, daar Belgische advocaten in Nederland niet dezelfde rechten genieten.

2. Wat het optreden van Belgische advocaten in Nederland betreft, een onderscheid zal moeten worden gemaakt tussen strafzaken en burgerlijke zaken.

In strafzaken worden ingevolge art. 37 Sv. als raadslieden slechts toegelaten «advocaten binnen het Rijk de praktijk uitoefenende». Belgische advocaten kunnen dus nimmer strafzaken behandelen, behoudens het geval, voorzien in art. 398, lid 2 j° art. 425 Sv., dat zij voor het kantongerecht en, in appèl voor de rechtbank, kunnen verschijnen namens hun cliënt, daartoe schriftelijk gemachtigd bij bijzondere volmacht.

In burgerlijke zaken levert het optreden voor de kantongerechten geen moeilijkheden op. Belgische advocaten kunnen, gelijk ieder ander, als gemachtigde occuperen. Dit geldt niet alleen voor de gewone kantonzaken, maar ook voor rogatoire commissiën, welke, o.a. krachtens het Rechtsvorderingsverdrag 1954, door de kantonrechter worden gehouden.

Bij rechtbanken en hoven bestaat een verplichte procureursbijstand. Regelen met betrekking tot het optreden van advocaten bij deze gerechten zijn nauwelijks gegeven. Een bepaling gelijk aan art. 37 Sv. ontbreekt in elk geval. Het komt ons voor, dat het optreden van Belgische advocaten niet bij voorbaat is uitgesloten, mits uiteraard is voldaan aan de voorwaarde van verplichte bijstand door een Nederlandse procureur. In de praktijk is dit, zij het sporadisch, ook wel voorgekomen, gelijk blijkt uit een enquête, welke wij indertijd hebben gehouden onder de griffiers der rechtbanken. Wij mogen bijsluiten afschrift van onze brief aan deze griffiers dd. 4 februari 1959 en een overzicht van de toen ontvangen antwoorden. De behoefte, dat Belgische advocaten ook in cassatie kunnen optreden, wordt niet gevoeld, zodat wij dit punt buiten bespreking zullen laten, temeer nu Nederlandse advocaten voor het Belgische Hof van Cassatie ook niet mogen pleiten.

3. Wij achten het, mede met het oog op de gerechtvaardigde verlangens van onze Belgische confrères naar reciprociteit, gewenst, dat de mogelijkheid wordt geschapen, dat Belgische advocaten ook voor de Nederlandse rechtbanken en hoven kunnen optreden.

Voor strafzaken zal hiertoe een wijziging noodzakelijk zijn van art. 37 Sv. Een uitdrukkelijke wetsbepaling ten aanzien van burgerlijke zaken is wellicht gewenst, doch komt niet noodzakelijk voor. Volstaan zou kunnen worden met een aanbeveling aan de presidenten van rechtbanken en hoven om in voorkomende gevallen aan Belgische advocaten toe te staan een zaak toe te lichten, alsook aanwezig te zijn bij verhoren en comparities, mits uiteraard bijstand wordt verleend door een Nederlandse procureur. Vanzelfsprekend is en blijft het Nederlands de rechtstaal.

Wij zijn Uw Excellentie erkentelijk voor de aandacht, welke U aan onze brief zult willen geven.

*De Algemene Raad der
Nederlandse Orde van Advocaten.*

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

TAALKUNDIGE KRONIEK

MARGINALIA
(R.W. 31-12-61)

1. «... dan wanneer... de inning van deze 12.500 F slechts een verbintenis van louter burgerlijke aard in zijn hoofde heeft kunnen doen ontstaan...»

Reeds vroeger hebben wij hier een lans gebroken voor het uitroepen van «dan wanneer» als vertaling voor «alors que».

De uitdrukking die hier staat is letterlijk vertaald; wanneer men er Gallas op naslaat vindt men voor «alors que», «terwijl; hoewel» en Grootaers vertaalt door «terwijl, als, wanneer».

«Alors que» heeft, net zoals het Nederlandse «terwijl», een dubbele inhoud van tijd (gelijktijdigheid) en logische verhouding (tegenstelling). Men zou er dus goed aan doen niet meer hardnekkig te blijven vasthouden aan een onjuiste uitdrukking.

Een lezer die het blijkbaar met de Nederlandse rechtstaal goed meent, heeft er zich in een brief eens over beklagd dat er in het Nederlands geen goed woord bestond om deze relatie van gelijktijdigheid - tegenstelling weer te geven die ook in «alors que» vervat ligt. De oplossing is «terwijl».

2. «In zijn hoofde...» doet ons denken aan een of ander dialect. Er is «in zijn hoofd» (in zijn verbeelding?) een verbintenis ontstaan. De geijkte uitdrukking in rechtszaken is «in zijnen hoofde» maar, men kon evengoed schrijven «voor hem», «wat hem betreft», «bij hem» en dgl.

3. «... tenzij bewezen zou zijn...»

Men vermijdt in de levende taal zoveel mogelijk de aanvoegende wijs met «zou».

Er bestaan hier verschillende mogelijkheden, naar gelang van de betekenis en de bedoeling van de schrijver:

— «tenzij bewezen is...» (maar daar weten wij nu niets van...)

— «tenzij bewezen wordt...» (maar dat moeten wij eerst zien...)

— «tenzij bewezen was...» (maar dat is het nu niet)

— «tenzij bewezen werd» (maar dat zal wel niet gebeuren).

In de eerste twee gevallen wordt een mogelijkheid geïmpliceerd, de eerste in het heden, de tweede in de toekomst; in de twee laatste gevallen gaat het om een onwerkelijkheid, in het heden, resp. in de toekomst.

4. «... de meeste onderhooorde leveranciers...»

Een verhoor afnemen heet ook «verhoren», «horen». Dit is beter dan het, volgens Van Dale, gewestelijke Zuidnederlandse «onderhoren».

5. «dat de... ingeroepen bestanddelen niet van dien aard zijn het bewijs te leveren...»

De schrijver van deze zin was blijkbaar van goede wil. Hij wist dat de gewone vertaling voor «de nature à», «van aard (om) te» als Gallicisme aangemerkt wordt en dat ter vervanging «van die aard» wordt aangeraden. Maar, hierop moet een zin volgen die ingeleid wordt met «dat», dus «van die aard zijn dat ze het bewijs leveren...»

Beter wäre het «die aard» als woordovertoolligheid maar weg te laten, tenzij er werkelijk van een «aard» sprake is, zoals b.v. in «zijn houding was van

die aard dat iedereen erover verontwaardigd was...»

In ons geval had men dus direct kunnen uitdrukken wat men achter vake woorden verschuilt en zeggen «... dat de ingeroepen bestanddelen het bewijs niet kunnen leveren...»

6. «... niet weerlegd worden onder andere het feit dat..., het feit dat..., het feit dat een leverancier, waar al de overigen spreken van maximumverkoop-prijzen van 72 frank, verkoopprijzen toegeeft van 82 en 87 frank,»

— «het feit dat»: Het duidt op een gebrekkige kennis van de mogelijkheden van de Nederlandse zinsbouw, dit te pas en te onpas gebruiken van «het feit dat» (onder invloed, weer eens, van het Frans). Men heeft het hier driemaal in een volzin en evenveel keren had men «het feit» kunnen weglaten. Laten wij dit woord behouden voor gevallen waarin er echt van een feit sprake is. In de andere gevallen kan men gewoon een ondergeschikte zin (voorwerp- of onderwerpszin) schrijven.

6. «waar» heeft alleen betrekking op «plaats» (ook b.v. in «waar auteur X. dit gegeven mededeelt vergist hij zich...»). Hier past «waar» niet en zou «terwijl» een goed woord zijn.

7. «... dat zij derhalve zo innig verknocht zijn dat een goede rechtsbedeling vereist dat zij bij een arrest worden behandeld;...»

«Verknocht» betekent in de levende taal zoveel als «attaché à» of «dévoué». Alhoewel het een enkele maal in het wetboek voorkomt (in de meeste gevallen wordt «connexe» door samenhangend» weergegeven) blijft het toch zijn algemene emotioneel geladen betekenis bewaren en is daarvan afwijkend gebruik af te raden. Dit is vooral zo nu er het bijwoord «innig» aan toegevoegd is, dat ook vooral emotioneel bepaald is (innig liefhebben, innig betreuren, enz.). De twee woorden versterken bij elkaar dat emotionele zodat «innig verknocht» veeleer de indruk geeft van «sincèrement dévoué» dan van «nauw samenhangend», wat de bedoeling is.

8. «... de redengeving». Zou het gebruikelijke «motivering» toch niet beter zijn. Men kan er een verl. dw. «gemotiveerd» en het ww. «motiveren» bij bouwen, wat met het ongebruikelijke «redengeving» bezwaarlijk gaat.

9. «... verantwoordelijk voor de handelingen of het verzuim van zijn minderjarig kind op grond van art. 1384 B.W., en dat het feit van dit kind slechts voor een vierde, oorzaak van het ongeval...»

Hier is nog een voorbeeld van hoe men met het woord «feit» als stoplap kwistig omspringt (zie ook 6. hierboven). Hier is het toch, zoals in B.W. 1384, «de daad van het kind» waardoor men ook bij uitbreiding het eventueel verzuim kan verstaan.

10. «Cassatiehof». Het is wel Hof van Cassatie, Hof van Beroep (in Ned. van Appel). In een verwijzing naar rechtspraak laat men de eerste twee woorden weg.

11. «... de nietigheid van de... ten behoeve van de verweerder door de gedaagde gedane erkenning...».

— «de verweerder, de gedaagde». In rechtszaken laat men gewoonlijk het bepalend lidwoord weg. De verweerder en de gedaagde zijn voldoende bepaald, zij zijn de hoofdpersonen in het proces.

— Ook de zinsbouw kon wel beter : « de nietigheid van de erkenning door gedaagde (gedaan) ten behoeve van verweerder... »

12. « ... een toestand *die* de openbare orde stoort, daarbij niet kan worden geduld en waaraan een einde dient *gesteld* te worden... »

— « *die* » is in de eerste zin onderwerp van de actieve vorm, in de tweede zin onderwerp van de lijdende vorm (handelend voorwerp), daarom moet het woord herhaald worden daar het in de twee zinnen niet dezelfde functie heeft.

— « een einde stellen » is Zuidnederlands (dialect) en waarschijnlijk beïnvloed door « *mettre fin à* ». Beter is « een einde maken aan iets ».

13. « de *onderwerpelijke* akte ».

Men bedoelt de « genoemde akte » of « onderhavige akte ».

14. « ... de voorgedij (is) zonder waarde *omdat* die familieraad voorgezeten *was* door een daartoe zonder macht of bevoegdheid *zijnde* persoon... »

— « *omdat* » duidt op een reden. Hier is een oorzakelijkheidverband bedoeld en dit wordt ingeleid door « *doordat* ».

— « *was* » is eigenlijk « *werd* », men denkt aan de gebeurtenis op het ogenblik waarop ze plaats had. (Oppassen met het Franse *être* dat « *worden* » of « *zijn* » is in het Nederlands !).

— « *zijnde* ». In plaats van de deelwoordconstructie is een relatiefzin te verkiezen : « *die daartoe zonder macht of bevoegdheid was* » of beter nog « *die daartoe macht noch bevoegdheid had...* ».

15. « ... het O.M. de nietigverklaring van die be-raadslaging zou vermogen te *vervolgen*... »

Het O.M. kan een misdrijf of een persoon vervolgen. Een nietigverklaring « *vordert* » hij toch beter.

Soms zorgt de tekst van wetsvoorstellen ook eens voor een plezierig voorbeeld :

In Doc. 323 (1961-1962) n° 1 van de Kamer, komt een wetsvoorstel voor betreffende het statuut der griffiers van de Rechterlijke Macht enz.

Op de laatste regel van de memorie van toelichting lezen wij in het Frans : « *Il s'agit d'une simple mesure de réparation qui n'a aucune incidence bud-gétaire.* » En in het Nederlands : « Het geldt hier een eenvoudige maatregel van herstel, zonder *enige slag* op de begroting. »

Waarschijnlijk was de steller van de Nederlandse tekst van slag, of heeft hij er zich met een Franse slag afgemaakt...

Voor zover dit nodig is, geven wij hier de vertaling van « *incidence* » : terugslag.

J. LELIARD.

MEDEDELINGEN

Studiecentrum voor de Jeugdmisdadigheid.

Op vrijdag 11 en zaterdag 12 mei aanstaande zal er een colloquium ingericht worden betreffende de jeugdmisdadigheid en de school, onder voorzitterschap van dhr. Bekaert, professor aan de Vrije Universiteit te Brussel.

Wij laten hieronder het programma van dit belangrijk colloquium volgen :

Vrijdag 11 mei 1962 - Namiddag van 14 tot 17 u.

14 u. — Inschrijvingen.

14.30 u. — Toespraak van de voorzitter, dhr. H.

Bekaert, professor aan de Vrije Universiteit te Brussel.

Inleidende uiteenzetting :

Enkele algemene beschouwingen over het vraagstuk van de jeugdmisdadigheid in haar betrekkingen met de school, door mej. A. Racine, wetenschappelijke bestuurster van het Studiecentrum voor de jeugdmisdadigheid.

15 u. — De jeugdmisdadigheid op school en na de school. — De reactie van de school.

Verslaggevers :

M.C. Debuyst, psycholoog verbonden aan het Studiecentrum voor de jeugdmisdadigheid, lector aan de Katholieke universiteit te Leuven.

Mevr. C. Somerhausen, wetenschappelijke secretaresse van het Studiecentrum voor jeugdmisdadigheid.

Verschillende vormen van de misdadigheid, in het bijzonder de diefstal.

Misdadigheid gedurende de uren onder toezicht en gedurende het schoolverzuim.

De benden die zich in de school vormen.

Verkoop op school van gestolen voorwerpen.

Misdadigheid op weg naar de school, in treinen, enz.

Reactie van de school op de feiten die in de school zelf zijn voorgevallen en op deze buiten de school.

Reactie van de schuldige, van de medeleerlingen, van de ouders.

Rol en draagwijdte van de openbare mening in de school.

Het vraagstuk van de aanklacht aan de justitie.

Bespreking.

Zaterdag 12 mei — 's Morgens van 9.30 tot 12 uur.

9.30 u. — Op welke wijze kan de school betrokken zijn in het criminogeen proces ?

Verslaggever :

Mevr. Dr. J. Jadot-Decroly, bestuurster van de Medico-pedagogische kliniek van Brabant.

Omstandigheden die het misdrijf aanmoedigen.

Omstandigheden die de inadaptatie veroorzaken of die een bestaande inadaptatie verergeren.

Gevolgen van de verlenging van het schoolbezoek.

Problemen van vroegtijdige opsporing der delinkwenten en toekomstige delinkwenten.

Bespreking.

12.30 u. — Gemeenschappelijke lunch.

(Restaurant van Sabena, 35, Kardinaal Mercierstraat, aan de prijs van 100 F, drank en dienst inbegrepen).

De personen welke aan deze lunch wensen deel te nemen worden verzocht zo spoedig mogelijk in te schrijven.)

Zaterdag 12 mei — 's Namiddags van 14.30 tot 17 u.

14.30 u. — Op welke wijze kan de school bijdragen tot de strijd tegen de jeugdmisdadigheid.

Verslaggever :

M.S. De Coster, professor aan de Vrije Universiteit te Brussel, directeur-generaal van het openbaar onderwijs der stad Brussel.

a) De middelen :

Begrip voor het kind in zijn totaliteit.

Samenwerking tussen school en familie.

Begrip voor de factoren die aan de oorsprong liggen van het onderzocht gedrag.

Passende reactie op deze wijze van gedraging.

Aanpassing van het onderwijs en van het opvoedingsregime aan de bijzondere behoeften van zekere scholieren.

b) De voorafgaandelijke voorwaarden :

Behoorlijke voorbereiding van de meesters.

Klassen met minder talrijke effectieven.

Aanpassing der methodes van het schoolklimaat.

Uitbreiding der sociale diensten voor de school en van de medico-psychologische diensten voor diagnostiek en behandeling.

Samenwerking met de andere sociale en opvoedende organismen en met de gespecialiseerde onderzoekoverheden.

Bespreking.

Synthese van de werkzaamheden.

Baron C. van der Bruggen, lector aan de Katholieke Universiteit te Leuven.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie, jrg. 1962 - nr. 3 :

Wetgeving.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht, jrg. 1962 - nr. 1-2 :

C.J. Nierstrasz, Het loonbeleid in Nederland. — J.P. de Loof, De revolutie in de leer der openbare financiën. — A.D., De wet van 27 juli 1961 betreffende het toezicht op het gemeentelijk beheer. — E. Van Bogaert, De vergelijking tussen het verdrag van de Benelux Economische Unie en het verdrag van de Europese Economische Gemeenschap. — R. Jongbloet - Hamerlijnck, Het juridisch statuut van het Zuidpoolgebied. — Erauw F. Hoever is de hervorming van de Rijkscomptabiliteit gevorderd? — G. Van Oudenhove, Het Juridisch statuut van het Europees Parlement.

Bulletin van de Europese Economische Gemeenschap, jrg. 1962 - nr. 3 :

L. Mansholt, Op de drempel van een gemeenschappelijke landbouwpolitiek. — R. Marjolui, De economische toestand in de Europese Economische Gemeenschap gedurende het jaar 1961 en de vooruitzichten voor 1962. — Loonenquête in de industrieën van de Europese Economische Gemeenschap. — De Verenigde Staten en de Gemeenschappelijke Markt. — Toetreding van derde landen tot de E.E.G. — Verzoek tot het openen van onderhandelingen. — Werkzaamheden van de Gemeenschap. — Instellingen en organen.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1962 - nr. 15 :

J.D. Carrière, Het nieuwe tarief in Burgerlijke zaken. — S.V. Langeveld, Openheid en openbaarheid (met een toelichting van Prof. Dr. M.J. Langeveld). — J.M. Kan, Het rapport van de commissie territoriale decentralisatie.

nr. 16 :

H. De Vries, Intrekking van een geaccepteerde Wissel vóór de Vervaldag, J.H. Van Wijk, De nieuwe Dienstweigeringswet. — E. Emmering, Het vonnis inzake Dr. O. in de N.J. (met een toelichting van Prof. Mr. W.P.J. Pompe).

Advocatenblad, jrg. 1962 - nr. 4 :

D.J. Veegens, De wisselwerking tussen recht en maatschappij (met naschrift). — A.P. Funke, Verlen-
ging van op zon- en feestdagen eindigende termijnen. —

F. Bordewijk, Bij een drukfout. — L. Hardenberg, In memoriam Dr. Werner Kalsbach. — W.A.J. Van De Hurk, In memoriam Mr. F.M. C. Pels Rijcken. — H.V. Van Walsum, Jury-rechtspraak in ons land gewenst? — E. Emmering, « Get me Giesler ».

Rechtsgeleerd Magazijn Themis, jrg. 1962 - nr. 1 :

L. Wichers Hoeth, Rechtsverwerking in het Merkenrecht. — A.J.W. Brückel, De eed van trouw aan de Koning.

Ars Aequi, jrg. 1962 - nr. 6 :

J. De Looff, De cargadoor in het privaatrecht.

Weekblad voor Privaatrecht Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1962 - nr. 4718 :

J.C. van Oven, Het ontwerp voor het zesde boek van het Nieuwe Burgerlijk Wetboek.

nr. 4719 :

H. Schuttevâer, Wetsontduiking (1). — H. van Santen, Nogmaals de invloed van art. 78 lid 1, de Successiewet 1956 op de grondslag van de rechtsheffing. — Y.D.C. van Duyn, Aantekeningen op de Successiewet 1956.

Journal des Tribunaux, jrg. 1962 - nr. 4359 :

R. Charles. Actualité du comité de patronage.

Revue Critique de Jurisprudence Belge, jrg. 1962 - nr. 1 :

P. Horion, Le particularisme du droit social et l'interprétation des dispositions légales relatives à la réalisation du contrat de travail et du contrat d'emploi. — R. Vander Elst, L'action alimentaire et la filiation de l'enfant naturel en droit international privé. — Ch. Goossens, La compétence du conseil de prud'hommes à l'égard du personnel de la Société nationale des chemins de fer belges et des autres associations de droit public.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique, jrg. 1962 - nr. 4 :

Etat civil. — Loi communale. — Bibliographie. — Commission d'assistance publique. — Concession de services publics. (Energie électrique). — Elections. — Loi communale. — Fonctionnaires. — Architectes. — Impôts. — Loi communale. — Nationalité. — Transports en commun. — Revue de la jurisprudence.

Recueil Dalloz, jrg. 1962 - nr. 15 :

J.-M. Auby, La réglementation administrative du stationnement des véhicules automobiles sur les voies publiques.

nr. 16 :

R. Meurisse, Les ayants cause agissant à titre personnel peuvent-ils se voir opposer la faute de la victime ?